

Materiał porównawczy
do ustawy z dnia 5 września 2008 r.

o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw

USTAWA z dnia 16 kwietnia 2004 r. o OCHRONIE PRZYRODY (Dz. U. Nr 92, poz. 880, Dz. U. z 2005 r. Nr 113, poz. 954 i Nr 130, poz. 1087, z 2007 r. Nr 75, poz. 493, Nr 176, poz. 1238 i Nr 181, poz. 1286 oraz z 2008 r. Nr 154, poz. 958.)

Art. 5.

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) gatunek - zarówno gatunek w znaczeniu biologicznym, jak i każdą niższą od gatunku biologicznego jednostkę systematyczną, populację, a także mieszańce tego gatunku w pierwszym lub drugim pokoleniu, z wyjątkiem form, ras i odmian udomowionych, hodowlanych lub uprawnych;
- <1a) gatunek będący przedmiotem zainteresowania Wspólnot Europejskich, zwanych dalej „Wspólnotą” – gatunek roślin lub zwierząt, który na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej jest:**
  - a) **zagrożony, z wyjątkiem gatunków, których naturalny zasięg na tym terytorium jest zasięgiem krańcowym i które nie są zagrożone lub podatne na zagrożenie w zachodnim regionie palearktycznym, lub**
  - b) **podatny na zagrożenie, czyli mogący w najbliższej przyszłości zostać zakwalifikowanym do kategorii gatunków zagrożonych, jeśli czynniki będące przyczyną zagrożenia będą na niego nadal oddziaływać, lub**
  - c) **rzadki, czyli o niewielkiej populacji, który nie jest obecnie zagrożony ani podatny na zagrożenie, ale podlega ryzyku zagrożenia ze względu na występowanie w obrębie ograniczonych obszarów geograficznych albo znaczne rozproszenie na większym obszarze, lub**
  - d) **endemiczny i wymagający specjalnej uwagi ze względu na szczególny charakter jego siedliska lub potencjalne oddziaływanie jego eksploatacji na te siedliska lub potencjalne oddziaływanie jego eksploatacji na stan jego ochrony;**

- 1b) gatunek o znaczeniu priorytetowym – gatunek zagrożony, w odniesieniu do którego Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej;
- 1c) gatunek obcy – gatunek występujący poza swoim naturalnym zasięgiem w postaci osobników lub zdolnych do przeżycia: gamet, zarodników, nasion, jaj lub części osobników, dzięki którym mogą one rozmnażać się;
- 1d) integralność obszaru Natura 2000 – spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zaprojektowano lub wyznaczono obszar Natura 2000;>
- 2) korytarz ekologiczny - obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów;
- <2a) krzyżowanie zwierząt – kojarzenie osobników genetycznie odmiennych, w tym osobników różnych gatunków;
- 2b) obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin lub zwierząt, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnot Europejskich;
- 2c) obszar mający znaczenie dla Wspólnoty – projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk, zatwierdzony przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania;
- 2d) obszar morski – polski obszar morski w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1501, z późn. zm. >

- 3) obszar specjalnej ochrony ptaków - obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w którego granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym jego okresie albo stadium rozwoju;
- 4) ochrona częściowa - ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów dopuszczającą możliwość redukcji liczebności populacji oraz pozyskiwania osobników tych gatunków lub ich części;
- 5) ochrona czynna - stosowanie, w razie potrzeby, zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów;
- 6) ochrona ex situ - ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów poza miejscem ich naturalnego występowania oraz ochronę skał, skamieniałości i minerałów w miejscach ich przechowywania;
- 7) ochrona in situ - ochronę gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a także elementów przyrody nieożywionej, w miejscach ich naturalnego występowania;
- 8) ochrona krajobrazowa - zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu;
- 9) ochrona ścisła - całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych na obszarach objętych ochroną, a w przypadku gatunków - całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju;
- 10) ogród botaniczny - urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, będący miejscem ochrony ex situ, uprawy roślin różnych stref klimatycznych i siedlisk, uprawy roślin określonego gatunku oraz prowadzenia badań naukowych i edukacji;
- [11) *ogród zoologiczny - urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, gdzie zwierzęta gatunków dziko występujących są hodowane i utrzymywane w celu ochrony ex situ, prowadzenia badań naukowych i edukacji oraz w celu ich publicznej ekspozycji nie mniej niż 7 dni w roku;*]
- <11) ogród zoologiczny – urządzony i zagospodarowany teren wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nim związanymi, gdzie są przetrzymywane oraz eksponowane publicznie przez co najmniej 7 dni w roku, żywe zwierzęta gatunków dziko występujących, z wyjątkiem:**

a) cyrków,

b) sklepów ze zwierzętami,

c) miejsc, w których eksponowane są publicznie nie więcej niż 15 gatunków tych zwierząt i łącznie nie więcej niż 50 okazów gadów, ptaków i ssaków;>

<11a) okaz gatunku – roślinę, zwierzę lub grzyb z danego gatunku, żywe lub martwe, każdą ich część, formę rozwojową, jajo lub wydmuszkę, a także produkt pochodny również zawarty w innych towarach oraz towary, które zgodnie z dołączonym dokumentem, opakowaniem, oznakowaniem lub etykietą, lub zgodnie z jakimikolwiek okolicznościami mają zawierać lub zawierają części lub produkty pochodne z roślin, zwierząt, lub grzybów z danego gatunku;>

12) ostoja - miejsce o warunkach sprzyjających egzystencji roślin, zwierząt lub grzybów zagrożonych wyginięciem lub rzadkich gatunków;

13) ośrodek rehabilitacji zwierząt - miejsce, w którym jest prowadzone leczenie i rehabilitacja zwierząt dziko występujących, wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego;

14) otulina - strefę ochronną graniczącą z formą ochrony przyrody i wyznaczoną indywidualnie dla formy ochrony przyrody w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka;

15) pozyskiwanie:

a) zbiór roślin lub grzybów gatunków chronionych lub ich części ze stanowisk naturalnych do celów gospodarczych,

b) chwywanie, łowienie lub zbieranie zwierząt gatunków chronionych lub ich części i produktów pochodnych do celów gospodarczych,

[c) eksploatację lub wydobywanie skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin lub zwierząt;]

16) różnorodność biologiczna - zróżnicowanie żywych organizmów występujących w ekosystemach, w obrębie gatunku i między gatunkami, oraz zróżnicowanie ekosystemów;

17) siedlisko przyrodnicze - obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne;

<17a) **siedlisko przyrodnicze będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty – siedlisko przyrodnicze, które na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej:**

a) jest zagrożone zanikiem w swoim naturalnym zasięgu lub

- b) ma niewielki zasięg naturalny w wyniku regresji lub z powodu ograniczonego obszaru występowania wynikającego z jego wewnętrznych, przyrodniczych właściwości, lub**
- c) stanowi reprezentatywny przykład typowych cech regionu biogeograficznego występującego w państwach członkowskich Unii Europejskiej;**
- 17b) siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym – siedlisko przyrodnicze zagrożone zanikiem na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, za którego ochronę Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność z powodu wielkości jego naturalnego zasięgu mieszczącego się na terytorium tych państw;>**
- 18) siedlisko roślin, siedlisko zwierząt lub siedlisko grzybów - obszar występowania roślin, zwierząt lub grzybów w ciągu całego życia lub dowolnym stadium ich rozwoju;
- 19) specjalny obszar ochrony siedlisk - obszar wyznaczony, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej, w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin lub zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków;
- 20) środowisko przyrodnicze - krajobraz wraz z tworam przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami;
- 21) tereny zieleni - tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzyszącą ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym;
- 22) udostępnianie - umożliwianie fotografowania lub filmowania w celach zarobkowych oraz korzystania z zasobów, tworów i składników przyrody w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych;
- 23) walory krajobrazowe - wartości ekologiczne, estetyczne lub kulturowe obszaru oraz związane z nim rzeźbę terenu, twory i składniki przyrody, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka;
- 24) właściwy stan ochrony gatunku - sumę oddziaływań na gatunek, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na

terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska, naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało;

- 25) właściwy stan ochrony siedliska przyrodniczego - sumę oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogącą w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się, struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony;
- 26) wstęp do parku narodowego albo rezerwatu przyrody - wejście lub wjazd na obszar objęty ochroną ścisłą lub czynną w celu naukowym, edukacyjnym, turystycznym lub rekreacyjnym;
- 27) zadrzewienie - drzewa i krzewy w granicach pasa drogowego, pojedyncze drzewa lub krzewy albo ich skupiska niebędące lasem w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, z późn. zm.²⁾), wraz z terenem, na którym występują, i pozostałymi składnikami szaty roślinnej tego terenu, spełniające cele ochronne, produkcyjne lub społeczno-kulturowe;
- 28) zagrożenie wewnętrzne - czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej;
- 29) zagrożenie zewnętrzne - czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mający swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Objaśnienie oznaczeń: [] kursywa – tekst usunięty przez Sejm

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

Art. 10.

1. Utworzenie parku narodowego, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, które określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy, otulinę i nieruchomości Skarbu Państwa nieprzechodzące w trwały zarząd parku narodowego. Rada Ministrów, wydając rozporządzenie, kieruje się rzeczywistym stanem wartości przyrodniczych obszaru. Likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku narodowego następuje wyłącznie w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych i kulturowych jego obszaru.
2. Utworzenie parku narodowego, zmiana jego granic lub likwidacja może nastąpić po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo organami uchwałodawczymi jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się powyższe zmiany, oraz po zaopiniowaniu, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia tych zmian, przez zainteresowane organizacje pozarządowe. Niezłożenie opinii w przewidzianym terminie uznaje się za brak uwag.
3. Nieruchomości Skarbu Państwa położone w granicach parku narodowego i służące realizacji jego celów zostają oddane w trwały zarząd parku narodowego, na zasadach określonych w rozdziale 5 działu II ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
4. Administrowanie obszarami morskimi położonymi w granicach parku narodowego odbywa się na podstawie działu III ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1502, z późn. zm.).
5. Parkowi narodowemu przysługuje prawo pierwokupu nieruchomości położonej w granicach parku narodowego na rzecz Skarbu Państwa.
6. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej parku narodowego i jego otuliny wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku narodowego.

- <7. Projekty planów urządzenia lasu, uproszczone plany urządzenia lasu i zalecenia wynikające z inwentaryzacji stanu lasów w części dotyczącej otuliny parku narodowego wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku narodowego.**
- 8. Projekty uproszczonych planów urządzenia lasu lub zalecenia wynikające z inwentaryzacji stanu lasów w granicach parku narodowego wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tych planów lub zaleceń z inwentaryzacji, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku narodowego.>**

Art. 13.

1. Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.
2. Na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina.
- [3. Uznanie za rezerwat przyrody obszarów, o których mowa w ust. 1, następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Wojewoda, w drodze rozporządzenia, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska i po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady ochrony przyrody, może zmniejszyć lub zwiększyć obszar rezerwatu przyrody, zmienić cele ochrony, a w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, dla których rezerwat został powołany - zlikwidować rezerwat przyrody.]*
- <3. Uznanie za rezerwat przyrody obszarów, o których mowa w ust. 1, następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Regionalny dyrektor ochrony środowiska, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, po zasięgnięciu opinii regionalnej rady ochrony przyrody, może zwiększyć obszar rezerwatu przyrody, zmienić cele ochrony, a w razie bezpowrotnej utraty wartości**
-

przyrodniczych, dla których rezerwat został powołany – zmniejszyć obszar rezerwatu przyrody albo zlikwidować rezerwat przyrody.>

<3a. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, w części dotyczącej rezerwatu przyrody i jego otuliny, wymagają uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na cele ochrony rezerwatu przyrody.

3b. Projekty planów urządzenia lasu, uproszczone plany urządzenia lasu i zalecenia wynikające z inwentaryzacji stanu lasów w części dotyczącej otuliny rezerwatu przyrody wymagają uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody rezerwatu przyrody.>

4. Wojewoda, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić opłaty za wstęp na obszar rezerwatu przyrody, kierując się potrzebą ochrony przyrody.

5. Wojewoda ustala stawki opłat, o których mowa w ust. 4, przy czym opłata za jednorazowy wstęp do rezerwatu nie może przekraczać kwoty 6 zł waloryzowanej o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej.

6. Opłaty, o których mowa w ust. 4, są przeznaczane na ochronę przyrody.

Uwaga

użyte w art. 15 w ust. 1 w pkt 10, 13, 15, 17, 18, 21, 23, 24, 27, w art. 19 w ust. 1 w pkt 2, w art. 83 w ust. 5 i w art. 116, w różnych przypadkach, wyrazy „organ uznający obszar za rezerwat przyrody” lub „organ, który uznał dany obszar za rezerwat przyrody” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „regionalny dyrektor ochrony środowiska

Art. 15.

1. W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:

- 1) budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- [2) *rybactwa, z wyjątkiem obszarów ustalonych w planie ochrony albo w zadaniach ochronnych;*]
- 3) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
- 6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
- 7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 8) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
- 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 11) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
- 13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- [14) *amatorskiego połowu ryb, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;*]
- <14) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;>**

- 15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
- 17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;
- 20) zakłócania ciszy;
- 21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody - przez organ uznający obszar za rezerwat przyrody;
- 24) prowadzenia badań naukowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody - bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody;
- 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
- 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;

27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych - w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych;

[2) likwidacji nagłych zagrożeń oraz wykonywania czynności nieuwjętych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych, za zgodą organu ustanawiającego plan ochrony lub zadania ochronne;]

3) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;

4) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;

5) obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego.

[3. Minister właściwy do spraw środowiska może zezwolić na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ochrony przyrody, wykonywaniem badań naukowych, celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi i sportowymi, celami kultu religijnego lub realizacją inwestycji liniowych celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, pod warunkiem przeprowadzenia przez inwestora działań kompensujących utratę wartości przyrodniczych danego obszaru.]

<3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione:

1) potrzebą ochrony przyrody, wykonywaniem badań naukowych, celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na przyrodę parku narodowego lub

2) potrzebą realizacji inwestycji liniowych celu publicznego, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony

środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865 i Nr 154, poz. 958).>

<4. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska, może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą:

1) ochrony przyrody lub

2) realizacji inwestycji liniowych celu publicznego, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

5. Regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.>

Art. 16.

1. Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.
2. Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina.
3. Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony. Likwidacja lub zmniejszenie obszaru parku krajobrazowego następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych na obszarach projektowanych do wyłączenia spod ochrony.
4. Projekt rozporządzenia w sprawie utworzenia, zmiany granic lub likwidacji parku krajobrazowego wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo radą gminy.

5. Statut parku krajobrazowego lub zespołu parków krajobrazowych określający strukturę organizacyjną parku lub zespołu parków nadaje wojewoda, w drodze zarządzenia.

6. Grunty rolne i leśne oraz inne nieruchomości znajdujące się w granicach parku krajobrazowego pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu.

[7. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej parku krajobrazowego i jego otuliny wymagają uzgodnienia z właściwym miejscowo wojewodą.]

<7. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej parku krajobrazowego i jego otuliny, wymagają uzgodnienia z właściwym miejscowo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody parku krajobrazowego.>

Art. 19.

1. Projekt planu ochrony sporządza dla:

- 1) parku narodowego - dyrektor parku narodowego;
- 2) rezerwatu przyrody - organ, który uznał dany obszar za rezerwat przyrody lub po uzgodnieniu z tym organem - zarządzający rezerwatem albo sprawujący nadzór nad rezerwatem;
- 3) parku krajobrazowego - dyrektor parku krajobrazowego lub dyrektor zespołu parków krajobrazowych.

[2. Projekt planu ochrony, o którym mowa w ust. 1, wymaga:

- 1) zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin, z zastrzeżeniem pkt. 2;*
- 2) uzgodnienia z właściwymi miejscowo radami gmin ustaleń dotyczących infrastruktury technicznej, zagospodarowania turystycznego, sposobu użytkowania gruntów, eliminacji lub ograniczania zagrożeń zewnętrznych oraz ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów*

zagospodarowania przestrzennego, w odniesieniu do nieruchomości niebędących własnością Skarbu Państwa.]

<2. Projekt planu ochrony, o którym mowa w ust. 1, wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin.>

3. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku dokonywania zmiany planu ochrony.

[4. Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody wymaga uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw środowiska.]

5. Minister właściwy do spraw środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony dla parku narodowego w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania projektu planu lub odmawia jego ustanowienia, jeżeli projekt planu jest niezgodny z celami ochrony przyrody, uwzględniając konieczność dostosowania działań ochronnych do celów ochrony parku narodowego. Plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony przyrody.

6. Wojewoda ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony dla rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania projektu planu lub odmawia jego ustanowienia, jeżeli projekt planu jest niezgodny z celami ochrony przyrody. Plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony przyrody.

7. Plan ochrony dla rezerwatu przyrody położonego na terenie kilku województw ustanawia wojewoda, na którego terenie znajduje się największa powierzchnia tego rezerwatu, w porozumieniu z pozostałymi wojewodami.

8. Plan ochrony dla parku krajobrazowego położonego na terenie kilku województw ustanawia wojewoda właściwy ze względu na siedzibę dyrekcji parku, w porozumieniu z pozostałymi wojewodami.

Art. 20.

1. Plan ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody oraz parku krajobrazowego sporządza się na okres 20 lat, z uwzględnieniem:

- 1) charakterystyki i oceny stanu przyrody;
- 2) identyfikacji i oceny istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
- 3) charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych;
- 4) analizy skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony;
- 5) charakterystyki i oceny stanu zagospodarowania przestrzennego.

2. Prace przy sporządzaniu planów ochrony, o których mowa w ust. 1, polegają na:

- 1) ocenie stanu zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych, wartości kulturowych oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, która może być wykonana w formie szczegółowych opisów;
  - 2) opracowaniu koncepcji ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych, a także eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
  - 3) wskazaniu zadań ochronnych, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji.
3. Plan ochrony dla parku narodowego oraz rezerwatu przyrody zawiera:
- 1) cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
  - 2) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
  - 3) wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej;
  - 4) określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań;
  - 5) wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępniania;
  - 6) wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza;
- [7) *ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych.*]
- <7) **ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.**>
4. Plan ochrony dla parku krajobrazowego zawiera:

- 1) cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji;
- 2) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków;
- 3) wskazanie obszarów realizacji działań ochronnych;
- 4) określenie zakresu prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu;
- 5) wskazanie obszarów udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz określenie sposobów korzystania z tych obszarów;

[6)ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych.]

<6) ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.>

<5. Plany ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29 .>

Art. 22.

1. Dla parku narodowego lub rezerwatu przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza projekt zadań ochronnych.

[2. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, ustanawia, w drodze zarządzenia:

1) minister właściwy do spraw środowiska - dla parku narodowego;

2) wojewoda, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw środowiska - dla rezerwatu przyrody.]

<2. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, ustanawia, w drodze zarządzenia:

1) minister właściwy do spraw środowiska – dla parku narodowego;

2) regionalny dyrektor ochrony środowiska – dla rezerwatu przyrody.>

3. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, uwzględniają:
- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
  - 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
  - 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;
  - 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową.
4. Zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, mogą być ustanawiane na rok lub równocześnie na kolejne lata, nie dłużej jednak niż na 5 lat.

Art. 23.

1. Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.
2. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, które określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 24 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony. Likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody, po zaopiniowaniu przez wojewódzką radę ochrony przyrody oraz właściwe miejscowo rady gmin, z powodu bezpowrotnej utraty wyróżniającego się krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach i możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.
3. Projekt rozporządzenia w sprawie wyznaczenia lub powiększenia obszaru chronionego krajobrazu wymaga uzgodnienia z właściwą miejscowo radą gminy.
4. Jeżeli wojewoda nie wyznaczył obszaru chronionego krajobrazu, obszar ten może być wyznaczony przez radę gminy, w drodze uchwały, która określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 24 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony.

Likwidacja lub zmiana granic obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały rady gminy.

[5. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw i planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, w części dotyczącej obszaru chronionego krajobrazu, wymagają uzgodnienia z właściwym wojewodą.]

<5. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw i planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, w części dotyczącej obszaru chronionego krajobrazu, wymagają uzgodnienia z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.>

Art. 24.

1. Na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub

przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 3) realizacji inwestycji celu publicznego.

<3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.>

Art. 25.

1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- 1) obszary specjalnej ochrony ptaków;
- 2) specjalne obszary ochrony siedlisk[.]<=>

<3) obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.>

2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-4 i 6-9.

[Art. 26.

Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki roślin i zwierząt, ze wskazaniem typów siedlisk przyrodniczych i

---

gatunków o znaczeniu priorytetowym, wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, a także kryteria i sposoby wyboru reprezentatywnej liczby i powierzchni siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i siedlisk zwierząt do ochrony w formie obszarów Natura 2000, mając na uwadze zachowanie szczególnie cennych i zagrożonych składników różnorodności biologicznej.]

<Art. 26.

Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki roślin i zwierząt, będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, w tym siedliska przyrodnicze i gatunki o znaczeniu priorytetowym, oraz wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000, a także kryteria wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania za obszary będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i wyznaczenia jako specjalne obszary ochrony siedlisk, mając na uwadze zachowanie poszczególnych cennych lub zagrożonych składników różnorodności biologicznej, na podstawie których jest wyznaczana sieć obszarów Natura 2000.>

Art. 27.

1. Minister właściwy do spraw środowiska opracowuje projekt listy obszarów Natura 2000, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej.
2. Projekt, o którym mowa w ust. 1, wymaga zasięgnięcia opinii właściwych miejscowo rad gmin. Niezłożenie opinii w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uznaje się za brak uwag.

[3. Minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu zgody Rady Ministrów, przekazuje Komisji Europejskiej:

- 1) projekt listy specjalnych obszarów ochrony siedlisk;*
- 2) szacunek dotyczący współfinansowania przez Wspólnotę Europejską ochrony obszarów wyznaczonych ze względu na typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki roślin i zwierząt o znaczeniu priorytetowym.]*

<3. Minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu zgody Rady Ministrów, przekazuje Komisji Europejskiej:

- 1) listę proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty;**

- 2) szacunek dotyczący współfinansowania przez Wspólnotę ochrony obszarów wyznaczonych ze względu na typy siedlisk przyrodniczych oraz gatunki roślin i zwierząt o znaczeniu priorytetowym;
- 3) listę obszarów specjalnej ochrony ptaków.>

<Art. 27a.

1. Wyznaczenie obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi, ministrem właściwym do spraw rybołówstwa i z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej, w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska, które określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony. Minister właściwy do spraw środowiska, wydając rozporządzenie, kieruje się stanem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt oraz koniecznością zachowania szczególnie cennych lub zagrożonych składników różnorodności biologicznej.
2. Nadzór nad obszarem Natura 2000 lub proponowanym obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty, znajdującym się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, sprawuje właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska lub na obszarach morskich - dyrektor urzędu morskiego, z zastrzeżeniem art. 32 ust. 5.
3. Zmiana granic lub likwidacja obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk następuje, jeżeli jest to uzasadnione naturalnymi zmianami stwierdzonymi w wyniku monitoringu i nadzoru, o którym mowa w art. 31, oraz po uzyskaniu zgody Komisji Europejskiej.
4. Specjalne obszary ochrony siedlisk minister właściwy do spraw środowiska wyznacza po uzgodnieniu z Komisją Europejską w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia tego obszaru przez Komisję Europejską jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty.>

[Art. 28.

1. *Wyznaczenie obszaru Natura 2000, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi i z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej, w drodze*
-

rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska, które określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony oraz sprawującego nadzór nad obszarem. Minister właściwy do spraw środowiska, wydając rozporządzenie, kieruje się rzeczywistym stanem siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt.

2. Po wyznaczeniu obszarów specjalnej ochrony ptaków minister właściwy do spraw środowiska przekazuje listę tych obszarów Komisji Europejskiej.
3. Specjalne obszary ochrony siedlisk minister właściwy do spraw środowiska wyznacza po uzgodnieniu z Komisją Europejską w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia tego obszaru przez Komisję Europejską.

Art. 29.

1. Dla obszaru Natura 2000 minister właściwy do spraw środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony na okres 20 lat, uwzględniający ekologiczne właściwości siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony obszar ten został wyznaczony, wykorzystując, obejmujące obszar Natura 2000, plany ochrony ustanowione dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego oraz plany urządzenia lasu. Plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt.
2. Projekt planu ochrony obszaru Natura 2000 sporządza sprawujący nadzór nad obszarem w terminie 5 lat od dnia wyznaczenia tego obszaru, w uzgodnieniu z właściwymi miejscowo radami gmin.
3. Plan ochrony obszaru Natura 2000 zawiera:
  - 1) opis i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
  - 2) opis warunków zachowania lub przywrócenia właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków, o których mowa w ust. 1;
  - 3) wykaz zadań ochronnych, z określeniem sposobu ich wykonywania, rodzaju, zakresu i lokalizacji, na okres stosowny do potrzeb;
  - 4) określenie zakresu monitoringu przyrodniczego;
  - 5) opis przebiegu granic obszaru Natura 2000.

Art. 30.

1. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, tryb i zakres opracowania projektu planu ochrony, o którym mowa w art. 29 ust. 1, w tym sposoby

ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznacza się obszary Natura 2000, kierując się potrzebą ochrony tych obszarów.

2. *Plan ochrony ustanowiony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego oraz plan urządzenia lasu powinny być zgodne z planem ochrony ustanowionym dla obszaru Natura 2000, jeżeli obszar ten obejmuje teren parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego lub obszar objęty planem urządzenia lasów.]*

<Art. 28.

- 1. Dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres do 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia wyznaczenia obszaru Natura 2000.**
- 2. Dla proponowanego obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty, znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, sprawujący nadzór może sporządzić projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat.**
- 3. Sporządzający projekt planu zadań ochronnych uwzględni w pracach na potrzeby sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 udział zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.**
- 4. Organ sporządzający projekt planu zadań ochronnych, o którym mowa w ust. 1, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.**
- 5. Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, albo odmawia jego ustanowienia, jeżeli projekt planu jest niezgodny z celami ochrony obszaru. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.**

6. Ustanowienie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 następuje po uzgodnieniu z dyrektorem regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, jeżeli obszar Natura 2000 obejmuje obszar zarządzany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Uzgodnienie następuje w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie do ministra właściwego do spraw środowiska. Niewyrażenie stanowiska w terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu planu zadań ochronnych uznaje się za jego uzgodnienie.
  7. Uzgodnienie, o którym mowa w ust. 6, dotyczy obszaru zarządzanego przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w zakresie zadań ochronnych, za których wykonywanie odpowiadać będą jednostki Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.
  8. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 położonego na terenie więcej niż jednego województwa ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, regionalny dyrektor ochrony środowiska, na którego obszarze działania znajduje się największa część obszaru, w porozumieniu z pozostałymi regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska.
  9. W przypadku dokonywania zmiany planu zadań ochronnych stosuje się przepis ust. 3.
  10. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:
    - 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
    - 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
    - 3) cele działań ochronnych;
    - 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
      - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
      - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
      - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
-

- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
  - 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.
11. Planu zadań ochronnych nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części:
- 1) dla którego ustanowiono plan ochrony, o którym mowa w art. 29;
  - 2) pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10;
  - 3) pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego lub rezerwatu przyrody, dla których ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w ust. 10;
  - 4) znajdującego się w obszarach morskich.
12. Akt prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, o którym mowa w ust. 5, traci moc w przypadku ustanowienia planu ochrony, o którym mowa w art. 29.
13. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla obszaru Natura 2000:
- 1) tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych,
  - 2) zakres prac koniecznych dla sporządzenia projektu planu zadań ochronnych,
  - 3) tryb dokonywania zmian w planie zadań ochronnych
- kierując się koniecznością ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, uwzględniając ich stan oraz warunki rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego planem zadań ochronnych.

Art. 29.

1. Projekt planu ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części sporządza sprawujący nadzór nad obszarem.
2. Projekt planu ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego część wymaga zaopiniowania przez:
  - 1) dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, jeżeli obszar Natura 2000 obejmuje obszar zarządzany przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe;
  - 2) dyrektora urzędu morskiego, jeżeli obszar Natura 2000 obejmuje obszar morski.
3. Minister właściwy do spraw środowiska ustanawia, w drodze rozporządzenia, plan ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części na okres 20 lat, albo odmawia jego ustanowienia, jeżeli projekt planu jest niezgodny z celami ochrony obszaru, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.
4. Plan ochrony może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.
5. Sporządzający projekt planu ochrony w pracach na potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 uwzględni udział zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.
6. Ustanowienie planu ochrony poprzedza się przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa na zasadach określonych w dziale III rozdziale 3 ustawy z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
7. W przypadku dokonywania zmiany planu ochrony dla obszaru Natura 2000 lub jego części stosuje się przepisy ust. 5 i 6.
8. Plan ochrony dla obszaru Natura 2000 zawiera:
  - 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;

- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
  - 3) określenie warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, zachowania integralności obszaru Natura 2000 oraz spójności sieci obszarów Natura 2000, odnoszących się w szczególności do:
    - a) innych form ochrony przyrody, pokrywających się z obszarem Natura 2000,
    - b) zagospodarowania przestrzennego, w tym w szczególności terenów lokalizacji zabudowy możliwej bez szkody dla obszaru Natura 2000, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, infrastruktury turystycznej i edukacyjnej, a także obszarów, które powinny być zalesione oraz obszarów wyłączonych z zalesiania,
    - c) zagospodarowania obszarów morskich,
    - d) gospodarowania wodami,
    - e) gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej,
    - f) śródlądowych wód powierzchniowych płynących, w których powinna być zachowana lub odtworzona możliwość wędrówki ryb i innych organizmów wodnych;
  - 4) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000;
  - 5) określenie działań ochronnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację;
  - 6) wskaźniki właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony;
-

- 7) określenie sposobów monitoringu realizacji zadań ochronnych oraz ich skutków;
  - 8) określenie sposobów monitoringu stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony.
9. Zakres działań ochronnych, o których mowa w ust. 8 pkt 5, może obejmować w szczególności:
- 1) ochronę czynną lub odtwarzanie siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, będących przedmiotem ochrony;
  - 2) utrzymanie korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000;
  - 3) rozmieszczenie obiektów i urządzeń służących celom ochrony obszaru Natura 2000;
  - 4) stosunki wodne, w tym gospodarowanie wodami;
  - 5) gospodarkę rolną, leśną i rybacką, w tym:
    - a) kierunki kształtowania przestrzeni produkcyjnej,
    - b) wskazanie obszarów, które powinny być zalesione, oraz obszarów wyłączonych z zalesiania,
    - c) wskazanie śródlądowych wód powierzchniowych płynących, w których powinna być zachowana lub odtworzona możliwość wędrówki ryb i innych organizmów wodnych;
  - 6) warunki zagospodarowania terenów oraz ich użytkowania, w tym w zależności od potrzeb wskazanie:
    - a) terenów przeznaczonych pod zabudowę,
    - b) lokalizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
    - c) lokalizacji infrastruktury turystycznej i edukacyjnej.
10. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla obszaru Natura 2000:
- 1) tryb sporządzania projektu planu ochrony,
  - 2) zakres prac koniecznych dla sporządzenia projektu planu ochrony,
  - 3) tryb dokonywania zmian w planie ochrony
- kierując się potrzebą ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, uwzględniając ich stan oraz warunki rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego planem ochrony.

Art. 30.

---

1. Plan ochrony ustanowiony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego położonego w granicach obszaru Natura 2000, uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 29, staje się planem ochrony dla tej części obszaru Natura 2000.
2. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej istniejącego lub projektowanego obszaru Natura 2000 wymagają uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.>

Art. 32.

1. Minister właściwy do spraw środowiska nadzoruje funkcjonowanie obszarów Natura 2000, prowadząc ewidencję danych niezbędnych do podejmowania działań w zakresie ich ochrony.
2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, polega na:
  - 1) wydawaniu zaleceń i wytycznych w zakresie ochrony i funkcjonowania obszarów Natura 2000;
  - 2) określaniu zakresu i żądaniu informacji dotyczących ochrony i funkcjonowania obszarów Natura 2000;
  - [3) kontroli realizacji ustaleń planów ochrony obszarów Natura 2000.]*

<3) kontroli realizacji ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000.>
3. Wojewoda koordynuje funkcjonowanie obszarów Natura 2000 na obszarze swojego działania.

[4. Na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe znajdującym się na obszarze Natura 2000 zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu ochrony obszaru Natura 2000 uwzględnionym w planie urzędzenia lasu.]

<4. Na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe znajdującym się na obszarze Natura 2000 zadania w zakresie ochrony przyrody

---

wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony obszaru Natura 2000 uwzględnionymi w planie urządzania lasu.>

<5. W przypadku gdy obszar Natura 2000 obejmuje w całości lub w części obszar parku narodowego, sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 jest dyrektor parku narodowego.>

[Art. 33.

1. *Zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, z zastrzeżeniem art. 34.*
2. *Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do projektowanych obszarów Natura 2000, znajdujących się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 1, do czasu odmowy zatwierdzenia albo zatwierdzenia tych obszarów przez Komisję Europejską jako obszary Natura 2000 i ich wyznaczenia w trybie przepisów, o których mowa w art. 28.*
3. *Projekty planów i projekty zmian do przyjętych planów oraz planowane przedsięwzięcia, które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, a które mogą na te obszary znacząco oddziaływać, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska.*

4-6. (uchylone).

Art. 34.

1. *Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo wojewoda, a na obszarach morskich dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub przedsięwzięcia, które mogą mieć negatywny wpływ na siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2.*

2. Jeżeli na obszarze Natura 2000 występuje siedlisko lub gatunek o znaczeniu priorytetowym, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- 1) ochrony zdrowia i życia ludzi;
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
- 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
- 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.]

<Art. 33.

1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub**
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub**
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.**

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, znajdujących się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, do czasu zatwierdzenia przez Komisję Europejską jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia ich jako specjalne obszary ochrony siedlisk.

3. Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Art. 34.

1. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub przedsięwzięcia, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.
2. W przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu:
  - 1) ochrony zdrowia i życia ludzi;
  - 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;
  - 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
  - 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.>

Art. 35.

[1. Wydając zezwolenie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, wojewoda lub dyrektor urzędu morskiego ustala zakres, miejsce, termin i sposób wykonania kompensacji przyrodniczej.]

- <1. Wydając zezwolenie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, w porozumieniu z zarządcą terenu, stosownie do skali i rodzaju negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000, ustala zakres, miejsce, termin i sposób wykonania kompensacji przyrodniczej, zobowiązując do jej wykonania nie później niż w terminie rozpoczęcia działań powodujących negatywne oddziaływanie.>
2. Koszty kompensacji przyrodniczej ponosi podmiot realizujący plan lub przedsięwzięcie.
- 2a. Za utrzymanie siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i zwierząt, utworzonych w ramach kompensacji przyrodniczej, jak również za monitorowanie ich stanu odpowiada:

- 1) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000, na terenie którego została wykonana kompensacja;
- 2) wojewoda na terenie znajdującym się poza obszarem Natura 2000.
3. Wojewoda lub dyrektor urzędu morskiego nadzoruje wykonanie kompensacji przyrodniczej.
- [4. Wojewoda lub dyrektor urzędu morskiego informuje ministra właściwego do spraw środowiska o zezwoleniach, o których mowa w art. 34, o ich wykorzystaniu oraz o skutkach realizacji planu lub przedsięwzięcia i wykonanej kompensacji przyrodniczej.]*

<4. Regionalny dyrektor ochrony środowiska lub dyrektor urzędu morskiego składa informacje Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska o:

- 1) ustalonym zakresie kompensacji przyrodniczej, o której mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia wydania zezwolenia, o którym mowa w art. 34 ust. 1, na realizację działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000;
  - 2) wykonanej kompensacji przyrodniczej w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji działań kompensacyjnych.>
- <5. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska składa informacje, o których mowa w ust. 4, ministrowi właściwemu do spraw środowiska.**
6. Minister właściwy do spraw środowiska informuje Komisję Europejską o ustalonym zakresie kompensacji przyrodniczej przed jej wdrożeniem oraz przed realizacją planu lub działania.
  7. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe sposoby i formy składania informacji, o których mowa w ust. 4, kierując się koniecznością ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk.>

[Art. 35a.

W przypadku planowanych przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 i nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony, zezwolenie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska; do decyzji stosuje się odpowiednio art. 34 i 35.]

<Art. 35a.

W przypadku działań przewidzianych do realizacji w ramach planowanych przedsięwzięć zezwolenie, o którym mowa w art. 34 ust. 1, zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach lub uzgodnieniem z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, w rozumieniu ustawy z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Do decyzji stosuje się odpowiednio przepisy art. 34 i 35.>

Art. 36.

[1. Na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin lub zwierząt ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.]

<1. Na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust. 2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.>

2. Prowadzenie działalności, o której mowa w ust. 1, na obszarach Natura 2000 wchodzących w skład parków narodowych i rezerwatów przyrody, jest dozwolone wyłącznie w zakresie, w jakim nie narusza to zakazów obowiązujących na tych obszarach.

3. Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybacka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, wojewoda może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń.

[Art. 37.

Jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte bez przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, o którym mowa w art. 33 ust. 3, wojewoda, a na obszarach morskich dyrektor właściwego urzędu morskiego, nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków.]

<Art. 37.

- 1. Jeżeli działania mogące znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszar znajdujący się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zostały podjęte bez uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 34, lub decyzji, o której mowa w art. 35a, regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, nakazuje ich natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków.**
- 2. Jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte niezgodnie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor urzędu morskiego, podejmuje czynności, o których mowa w ust. 1.>**

[Art. 46.

- 1. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*
- 2. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.]*

<Art. 46.

- 1. Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.**

2. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.
3. W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.>

Art. 51.

1. *[W stosunku do dziko występujących roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:]* <W stosunku do gatunków dziko występujących roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:>

[1) zrywania, niszczenia i uszkodzania;]

<1) zrywania, niszczenia, uszkodzania, przemieszczania i hodowli;>

2) niszczenia ich siedlisk i ostoi;

3) dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;

[4) pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania całych roślin oraz grzybów i ich części;

5) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny roślin i grzybów żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

6) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa roślin i grzybów żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych.]

<4) pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania okazów gatunków;

5) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;

6) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków.>

2. *[W stosunku do dziko występujących roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, dotyczące:]*

<W stosunku do gatunków dziko występujących roślin i grzybów, objętych ochroną gatunkową, mogą być wprowadzone, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji objętych ochroną gatunkową roślin lub grzybów, odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, dotyczące:>

1) wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów;

2) usuwania roślin oraz grzybów niszczących materiały lub obiekty budowlane;

[3) pozyskiwania gatunków roślin, o których mowa w art. 48 pkt 1 lit. c, oraz grzybów, o których mowa w art. 50 pkt 1 lit. c, lub ich części i produktów pochodnych przez podmioty, które uzyskały zezwolenie wojewody na ich pozyskiwanie;

4) *przechowywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych roślin, o których mowa w pkt 3, oraz ich części i produktów pochodnych.]*

<3) pozyskiwania gatunków roślin, o których mowa w art. 48 pkt 1 lit. c, oraz grzybów, o których mowa w art. 50 pkt 1 lit. c, lub ich części i produktów pochodnych przez podmioty, które uzyskały zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na ich pozyskiwanie;

4) przechowywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, o których mowa w pkt 3.>

Art. 52.

1. *[W stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone następujące zakazy:]* **<W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone, następujące zakazy:>**

[1) zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych zwierząt;]

<1) umyślnego zabijania, okaleczania i chwytania;>

<1a) transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, chowu i hodowli, a także posiadania żywych zwierząt;>

[2) zbierania, przetrzymywania i posiadania zwierząt martwych, w tym spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

3) niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;]

<2) zbierania, przetrzymywania i posiadania okazów gatunków;

3) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;>

4) niszczenia ich siedlisk i ostoi;

5) niszczenia ich gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień;

6) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;

7) wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek;

[8) preparowania martwych zwierząt lub ich części, w tym znalezionych;

9) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny zwierząt żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

10) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa zwierząt żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;]

<8) preparowania okazów gatunków;

9) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;

10) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;>

11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;

12) fotografowania, filmowania i obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie;

13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

14) przemieszczania urodzonych i hodowanych w niewoli do stanowisk naturalnych.

2. *[W stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, dotyczące:]*

<W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną

---

gatunkową mogą być wprowadzone, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji zwierząt objętych ochroną gatunkową, odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, dotyczące:>

- 1) usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd z budek dla ptaków i ssaków;
- 2) usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne;
- [3) chwytania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez wojewodę zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania;*
- 4) chwytania zwierząt rannych i osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt oraz przetrzymywania w tych ośrodkach na czas odzyskania zdolności samodzielnego życia i przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego;*
- 5) wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie zakazów;*
- 6) pozyskiwania gatunków zwierząt, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. c, lub ich części i produktów pochodnych przez podmioty, które uzyskały zezwolenie wojewody na to pozyskiwanie;*
- 7) przetrzymywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa żywych, martwych i spreparowanych zwierząt, o których mowa w pkt 6, oraz ich części i produktów pochodnych.]*
- <3) chwytania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania;**
- 4) chwytania zwierząt rannych i osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt;**
- 5) zapobiegania poważnym szkodom, w szczególności w gospodarstwach rolnych, leśnych lub rybackich;**
- 6) pozyskiwania okazów gatunków, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. c, przez podmioty, które uzyskały zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony**

Środowiska lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska na to pozyskiwanie;

7) przetrzymywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, o których mowa w pkt 6;>

<8) zbierania i przechowywania piór ptaków.>

<3. Odstępstwo od zakazu, o którym mowa w ust. 2 pkt 5, nie dotyczy gatunków ptaków.>

[Art. 53.

Wojewoda, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić na terenie województwa, na czas określony, ochronę gatunków roślin, zwierząt lub grzybów nieobjętych ochroną określoną w przepisach, o których mowa w art. 48-50, a także właściwe dla nich zakazy wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 51 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1, a także odstępstwa od zakazów, o których mowa w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 2.]

<Art. 53.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska, może wprowadzić na terenie województwa, na czas określony, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, ochronę gatunków roślin, zwierząt lub grzybów nieobjętych ochroną określoną w przepisach, o których mowa w art. 48-50, a także właściwe dla nich zakazy wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 51 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1, a także odstępstwa od zakazów, o których mowa w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 2.>

Art. 54.

<1.> [Chwytnie lub zabijanie dziko występujących zwierząt, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. a i b, nie może być wykonywane przy użyciu:] **<Chwytnie lub zabijanie dziko występujących zwierząt, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. a i b, nie może być wykonywane przy użyciu urządzeń, sposobów lub metod działających na dużą skalę lub niewybiórczo, mogących powodować lokalny zanik lub poważne zaburzenia populacji tych zwierząt, a w szczególności przy użyciu:>**

1) oślepionych lub okaleczonych zwierząt jako wabików;

2) urządzeń odtwarzających nagrania głosów zwierząt;

3) urządzeń elektrycznych lub elektronicznych, mogących zabijać lub ogłuszać;

- 4) sztucznych źródeł światła;
- 5) luster i innych urządzeń oślepiających;
- 6) urządzeń wizyjnych ułatwiających strzelanie w nocy, w tym powiększających lub przetwarzających obraz oraz oświetlających cel;
- 7) materiałów wybuchowych;
- 8) sieci działających niewybiórczo;
- 9) pułapek działających niewybiórczo;
- 10) kusz;
- 11) trucizn lub przynęt zatrutych albo zawierających środki usypiające;
- 12) gazów i dymów stosowanych do wypłaszania;
- 13) automatycznej lub półautomatycznej broni z magazynkiem mieszczącym więcej niż 2 naboje;
- 14) statków powietrznych;
- 15) pojazdów silnikowych w ruchu;
- 16) siideł, lepów i haków;
- 17) łodzi prowadzonych z prędkością większą niż 5 kilometrów na godzinę.

<2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, nie dotyczy połowu ryb dokonywanego przez wytwarzanie w wodzie pola elektrycznego charakterystycznego dla prądu stałego lub impulsowego.>

Art. 56.

1. *[Minister właściwy do spraw środowiska może zezwolić na zbiór roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową, chwytanie, odławianie lub zabijanie zwierząt objętych ochroną gatunkową oraz na inne czynności podlegające zakazom lub ograniczeniom w stosunku do gatunków:]* **<Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na odstępstwa od zakazów określonych w art. 51 ust. 1 pkt 1, 5 i 6 oraz w art. 52 ust. 1 pkt 1-2, 10, 11 i 14, w stosunku do gatunków:>**

- 1) objętych ochroną ścisłą;
- 2) objętych ochroną częściową, jeżeli zezwolenie dotyczy obszaru wykraczającego poza granice jednego województwa lub jeżeli ma to związek z działaniami podejmowanymi przez ministra właściwego do spraw środowiska, w tym dotyczącymi realizacji krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania

różnorodności biologicznej, programów ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem lub realizacji umów międzynarodowych.

[2. Wojewoda na obszarze swojego działania może zezwolić:

- 1) w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową - na pozyskiwanie lub zbiorów roślin lub grzybów, ich części i produktów pochodnych oraz pozyskiwanie, chwytanie lub zabijanie zwierząt, a także na inne czynności podlegające zakazom lub ograniczeniom;
- 2) w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą - na zbieranie, przetrzymywanie i posiadanie martwych, w tym spreparowanych zwierząt, ich części i produktów pochodnych, a także na fotografowanie i filmowanie mogące powodować niepokoje lub płoszenie.]

<2. Regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić:

- 1) w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową – na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 i w art. 52 ust. 1;
- 2) w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą – na czynności podlegające zakazom, określonym w art. 51 ust. 1 pkt 2-4 i w art. 52 ust. 1 pkt 3-9, 12 i 13.>

3. Zezwolenia na pozyskiwanie roślin, zwierząt i grzybów w lasach wydaje się w porozumieniu z właścicielem lub zarządcą lasu.

4. [Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, z zastrzeżeniem ust. 5, mogą być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz:]

<Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, z zastrzeżeniem ust. 4a i 5, mogą być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz:>

- 1) wynikają z potrzeby ochrony innych dziko występujących gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ochrony siedlisk przyrodniczych lub
- 2) wynikają z konieczności ograniczenia poważnych szkód w gospodarce, w szczególności rolnej, leśnej lub rybackiej, lub
- 3) leżą w interesie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego, lub

[4) wynikają z innych koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska, lub]

5) są niezbędne w realizacji badań naukowych i programów edukacyjnych lub w realizacji celów związanych z odbudową populacji, reintrodukcją gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, albo do celów działań reprodukcyjnych, w tym do sztucznego rozmnażania roślin, lub

6) umożliwiają, w ściśle kontrolowanych warunkach, selektywnie i w ograniczonym stopniu, zbiór lub przetrzymywanie roślin i grzybów oraz chwywanie lub przetrzymywanie zwierząt gatunków objętych ochroną ścisłą w liczbie określonej przez wydającego zezwolenie.

<4a. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, na odstępstwa od zakazów określonych w art. 52 ust. 1 pkt 6, 12 i 14 mogą być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz wynikają z wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym, lub z wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.>

[5. Zezwolenia na pozyskiwanie roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być wydane, jeżeli nie spowodują zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.]

<5. Zezwolenia na pozyskiwanie roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową mogą być wydane, jeżeli nie spowodują zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.>

6. *[Zezwolenie może być wydane na wniosek, który zawiera:]* **<Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być wydane na wniosek zawierający odpowiednio:>**

1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;

2) cel wykonania wnioskowanych czynności;

3) opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie;

[4) nazwę gatunku lub gatunków w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;

5) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy wnioski;

6) sposób, miejsce i czas wykonania czynności;

7) wskazanie podmiotu, który będzie uśmiercał zwierzęta.]

- <4) nazwę gatunku lub gatunków, których będą dotyczyły działania, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
- 5) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy wnioski, o ile jest to możliwe do ustalenia;
- 6) wskazanie sposobu, metody i stosowanych urządzeń do chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt albo sposobu zbioru roślin i grzybów lub sposobu wykonania innych czynności, na które może być wydane zezwolenie, a także miejsca i czasu wykonania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń;
- 7) wskazanie podmiotu, który będzie chwycił lub zabijał zwierzęta.>

7. *[Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają:]* <**Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, zawierają odpowiednio:>**

1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;

[2) nazwę gatunku lub gatunków w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;

3) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy zezwolenie;]

<2) nazwę gatunku lub gatunków, których będą dotyczyły działania, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;

3) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy zezwolenie, o ile jest to możliwe do ustalenia;>

4) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;

[5) wskazanie dozwolonych środków i sposobów chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt albo sposobów zbioru roślin i grzybów lub sposobów wykonania innych czynności, na które wydaje się zezwolenie;]

<5) wskazanie dozwolonych metod i sposobów chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt albo sposobów zbioru roślin i grzybów lub sposobów wykonania innych czynności, na które wydaje się zezwolenie;>

6) określenie czasu i miejsca wykonania czynności, których dotyczy zezwolenie;

[7) wskazanie podmiotu, który będzie uśmiercał zwierzęta;]

<7) wskazanie podmiotu, który będzie chwycił lub zabijał zwierzęta;>

8) określenie terminu złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

<7a. **Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska i regionalny dyrektor ochrony środowiska mogą dokonywać kontroli spełniania warunków określonych w wydanych przez siebie zezwoleniach, o których mowa w ust. 1 i 2.**

- 7b. Czynności kontrolne są wykonywane przez osoby posiadające imienne upoważnienie wydane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska.**
- 7c. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 7b, zawiera wskazanie osoby upoważnionej do wykonywania czynności kontrolnych, miejsca i zakresu kontroli oraz podstawy prawnej do jej wykonywania.**
- 7d. Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych osoba upoważniona do ich wykonywania jest obowiązana okazać upoważnienie, o którym mowa w ust. 7b.**
- 7e. Osoby upoważnione do wykonywania czynności kontrolnych mają prawo do:**
- 1) wstępu na teren należący do podmiotu kontrolowanego;**
  - 2) żądania pisemnych lub ustnych informacji związanych z przedmiotem kontroli;**
  - 3) wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, sporządzania z nich odpisów, wyciągów lub kopii oraz zabezpieczania tych dokumentów.**
- 7f. Wstęp na teren należący do podmiotu kontrolowanego oraz wykonywanie czynności kontrolnych następują w obecności właściciela lub posiadacza nieruchomości.**
- 7g. Osoba wykonująca czynności kontrolne sporządza z tych czynności protokoły.**
- 7h. Protokół podpisuje osoba wykonująca czynności kontrolne oraz podmiot kontrolowany.**
- 7i. W przypadku odmowy podpisania protokołu przez podmiot kontrolowany protokół podpisuje tylko osoba wykonująca czynności kontrolne, dokonując w protokole adnotacji o odmowie podpisania protokołu przez podmiot kontrolowany.**
- 7j. Zezwolenia, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być cofnięte odpowiednio przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska, jeżeli podmiot, który uzyskał zezwolenie, nie spełnia zawartych w nim warunków.**
- 7k. Potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zezwoleniem zwolnienie z zakazów wydane na podstawie rozporządzenia Rady (WE) Nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi (Dz.Urz. WE L 61 z 03.03.1997, str. 1, z późn. zm.) traktuje się w odniesieniu do okazów, dla których je wydano, jako zwolnienie równoważne wydanemu na podstawie ust. 1 i 2; dotyczy ono zakazu posiadania, przetrzymywania, chowu, hodowli, darowizny, transportu, wwożenia i wywożenia przez**

wewnątrzspółnotową granicę państwa oraz czynności, które zostały w tym zwolnieniu dopuszczone.>

[8. Wojewoda do dnia 31 stycznia każdego roku składa ministrowi właściwemu do spraw środowiska raport o wydanych zezwoleniach w roku poprzednim, zawierający informacje, o których mowa w ust. 7 pkt 2-7, oraz informację o wykorzystaniu zezwoleń.]

<8. Regionalny dyrektor ochrony środowiska do dnia 31 stycznia każdego roku składa Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska raport o wydanych w roku poprzednim zezwoleniach, o których mowa w ust. 2, zawierający informacje, o których mowa w ust. 7 pkt 2-7, a także informację o wykorzystaniu zezwoleń oraz wynikach kontroli spełniania warunków określonych w tych zezwoleniach.>

<8a. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska do dnia 30 czerwca każdego roku składa informacje, o których mowa w ust. 8, ministrowi właściwemu do spraw środowiska.>

9. Minister właściwy do spraw środowiska przygotowuje i przedstawia Komisji Europejskiej raporty dotyczące ochrony gatunkowej, których obowiązek sporządzania wynika z przepisów prawa Unii Europejskiej.

Art. 60.

1. Organy ochrony przyrody podejmują działania w celu ratowania zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, polegające na przenoszeniu tych gatunków do innych miejsc, eliminowaniu przyczyn ich zagrożenia, podejmowaniu ochrony ex situ oraz tworzeniu warunków do ich rozmnażania.
2. Jeżeli stwierdzone lub przewidywane zmiany w środowisku zagrażają lub mogą zagrażać roślinom, zwierzętom lub grzybom objętych ochroną gatunkową, wojewoda, a na obszarach morskich minister właściwy do spraw środowiska, jest obowiązany, po zasięgnięciu opinii właściwej wojewódzkiej rady ochrony przyrody oraz zarządcy lub właściciela terenu, podjąć działania w celu zapewnienia trwałego zachowania gatunku, jego siedliska lub ostoi, eliminowania przyczyn powstawania zagrożeń oraz poprawy stanu ochrony jego siedliska lub ostoi.
3. Wojewoda może ustalać i likwidować, w drodze decyzji administracyjnej:
  - 1) strefy ochrony ostoi oraz stanowisk roślin objętych ochroną gatunkową, o których mowa w art. 48 pkt 1 lit. d;

- 2) strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. e;
- 3) strefy ochrony ostoi oraz stanowisk grzybów objętych ochroną gatunkową, o których mowa w art. 50 pkt 1 lit. d.
4. Granice stref ochrony, o których mowa w ust. 3, oznacza się tablicami z napisem, odpowiednio: "ostoja roślin", "ostoja zwierząt" albo "ostoja grzybów" i informacją: "osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony".
5. Wojewoda prowadzi rejestr stref ochrony, o których mowa w ust. 3.

[6. W strefach ochrony, o których mowa w ust. 3, zabrania się:

- 1) *przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochronną;*
- 2) *wycinania drzew lub krzewów bez zezwolenia wojewody;*
- 3) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;*
- 4) *wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.]*

<6. W strefach ochrony, o których mowa w ust. 3, bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabrania się:

- 1) **przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;**
- 2) **wycinania drzew lub krzewów;**
- 3) **dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;**
- 4) **wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.>**

<7. Wydając zezwolenie na odstępianie od zakazów, o których mowa w ust. 6, regionalny dyrektor ochrony środowiska kieruje się wymogami ochrony ostoi oraz stanowisk roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową.>

Art. 61.

[1. Przewożenie przez granicę państwa roślin i zwierząt należących do gatunków, podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej, a także

- ich rozpoznawalnych części i produktów pochodnych, wymaga uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska, z zastrzeżeniem ust. 2.*
2. *Wywóz żywych roślin należących do gatunków, o których mowa w ust. 1, pochodzących z uprawy jest dozwolony na podstawie świadectw fitosanitarnych.*
  3. *Do wniosku o wydanie zezwolenia na import żywych zwierząt lub jaj gatunków, o których mowa w ust. 1, dołącza się opinię lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnienie przez importera warunków przetrzymywania tych gatunków, odpowiadających ich potrzebom biologicznym.*
  4. *Do wniosku o wydanie zezwolenia na eksport gatunków, o których mowa w ust. 1, dołącza się:*
    - 1) *zezwolenie na pozyskiwanie ze środowiska gatunków wymienionych we wniosku albo*
    - 2) *wypis z dokumentacji hodowlanej lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii potwierdzające urodzenie w hodowli okazów i ich rodziców - w przypadku zwierząt, albo*
    - 3) *oświadczenie wnioskodawcy o pochodzeniu roślin z uprawy.*
  5. *Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jest wydawane na wniosek, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, w przypadkach określonych przepisami prawa Unii Europejskiej.]*
- <1. Organem zarządzającym w rozumieniu przepisów prawa Unii Europejskiej w zakresie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi jest minister właściwy do spraw środowiska, a organem naukowym w rozumieniu tych przepisów jest Państwowa Rada Ochrony Przyrody.**
2. **Wywóz żywych roślin należących do gatunków objętych ochroną na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, pochodzących z uprawy jest dozwolony na podstawie świadectw fitosanitarnych, na warunkach określonych w tych przepisach.**
  3. **Do wniosku o wydanie zezwolenia na import żywych zwierząt lub jaj gatunków objętych ochroną na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, dołącza się opinię lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnienie przez importera warunków przetrzymywania tych gatunków, odpowiadających ich potrzebom biologicznym.**
  4. **Do wniosku o wydanie zezwolenia lub świadectwa uprawniającego do eksportu okazów gatunków objętych ochroną na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, dołącza się:**
-

- 1) zezwolenie na pozyskiwanie ze środowiska okazów gatunków wymienionych we wniosku albo
  - 2) wypis z dokumentacji hodowlanej lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii potwierdzające urodzenie w hodowli okazów i ich przodków - w przypadku zwierząt, albo
  - 3) oświadczenie wnioskodawcy o pochodzeniu okazów roślin z uprawy.
5. **Zezwolenie lub świadectwo wymagane na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, jest wydawane na wniosek, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody w przypadkach określonych przepisami prawa Unii Europejskiej.>**
6. Opinię, o której mowa w ust. 5, Państwowa Rada Ochrony Przyrody wyraża w ciągu 14 dni od dnia wystąpienia o opinię.
- [7. Minister właściwy do spraw środowiska może odmówić wydania zezwolenia, jeżeli importer, eksporter lub reeksporter, podany we wniosku o wydanie zezwolenia, był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo mające związek z przewożeniem przez granicę państwa roślin lub zwierząt gatunków, o których mowa w ust. 1, w okresie 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku.*
8. *Minister właściwy do spraw środowiska cofa zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:*
- 1) *po wydaniu zezwolenia zostaną ujawnione okoliczności, o których mowa w ust. 7, uzasadniające odmowę wydania zezwolenia;*
  - 2) *zezwolenie zostało użyte niezgodnie z warunkami w nim zawartymi.]*
- <7. Minister właściwy do spraw środowiska może odmówić wydania zezwolenia lub świadectwa, jeżeli importer, eksporter lub reeksporter, podany we wniosku o wydanie zezwolenia lub świadectwa, był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo związane z naruszeniem przepisów, o których mowa w ust. 1, w okresie 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku.**
8. **Minister właściwy do spraw środowiska cofa zezwolenie lub świadectwo jeżeli:**
- 1) **po jego wydaniu zostaną ujawnione okoliczności, o których mowa w ust. 7, uzasadniające odmowę wydania lub**
  - 2) **zezwolenie lub świadectwo zostało użyte niezgodnie z warunkami w nim zawartymi.>**

Art. 62.

[1. Koszty transportu oraz utrzymywania roślin lub zwierząt, o których mowa w art. 61 ust. 1, przewożonych przez granicę państwa bez zezwolenia i zatrzymanych przez organy celne, ponosi Skarb Państwa, a ich rozliczenia dokonuje wojewoda właściwy ze względu na położenie podmiotu, któremu zostały przekazane zatrzymane rośliny lub zwierzęta.

2. Zatrzymane żywe rośliny lub zwierzęta mogą być przekazywane do ogrodów botanicznych, ogrodów zoologicznych lub ośrodków rehabilitacji zwierząt.]

<1. Koszty transportu oraz utrzymywania żywych okazów gatunków chronionych na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1, zatrzymanych przez właściwe organy, ponosi Skarb Państwa, a ich rozliczenia dokonuje regionalny dyrektor ochrony środowiska właściwy ze względu na położenie podmiotu, któremu zostały przekazane zatrzymane okazy.

2. Okazy, o których mowa w ust. 1, mogą być przekazywane do ogrodów botanicznych, ogrodów zoologicznych lub ośrodków rehabilitacji zwierząt.>

3. (uchylony).

Art. 63.

[1. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi rejestr instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę państwa bez zezwolenia, o którym mowa w art. 61 ust. 1, okazów zielnikowych lub okazów muzealnych zakonserwowanych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych lub żywego materiału roślinnego, w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny.]

<1. Minister właściwy do spraw środowiska prowadzi rejestr instytucji naukowych uprawnionych do przewożenia w celach naukowych przez granicę Unii Europejskiej bez zezwolenia wydawanego na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1, okazów zielnikowych lub okazów muzealnych zakonserwowanych, zasuszonych albo w inny sposób utrwalonych lub żywego materiału roślinnego, w celu nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny.>

2. Instytucja naukowa ubiegająca się o wpis do rejestru powinna spełniać następujące warunki:

1) okazy, o których mowa w ust. 1, są gromadzone w kolekcje;

2) kolekcja jest wykorzystywana jedynie w celach naukowych i dydaktycznych;

3) kolekcję stanowią jedynie okazy, których pozyskiwanie nastąpiło zgodnie z przepisami ustawy;

- 4) kolekcja jest przechowywana pod opieką osoby wyznaczonej przez kierownika instytucji naukowej w warunkach uniemożliwiających jej zniszczenie;
  - 5) okazy w kolekcji są oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację;
  - 6) posiadają katalog przetrzymywanych w kolekcji okazów, z wyszczególnieniem okazów, które mogą być udostępniane w drodze nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny;
  - 7) katalog, o którym mowa w pkt 6, jest udostępniany zainteresowanym instytucjom naukowym.
3. Wpisanie do rejestru, o którym mowa w ust. 1, następuje na wniosek zainteresowanej instytucji naukowej. Do wniosku dołącza się kopię katalogu okazów, o którym mowa w ust. 2 pkt 6, oraz oświadczenia: o zgodności kopii katalogu okazów z oryginałem oraz o spełnieniu warunków, o których mowa w ust. 2.
  4. Minister właściwy do spraw środowiska, po wpisaniu instytucji naukowej do rejestru, o którym mowa w ust. 1, wydaje zaświadczenie.
  5. Instytucja naukowa wpisana do rejestru, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązana do:
    - 1) aktualizacji katalogu okazów, o których mowa w ust. 1:
      - a) stanowiących kolekcję,
      - b) przekazanych innym, uprawnionym na podstawie umów międzynarodowych, instytucjom naukowym;
    - 2) składania ministrowi właściwemu do spraw środowiska, do dnia 31 stycznia każdego roku, raportu za rok ubiegły z działalności w zakresie nieodpłatnej wymiany, użyczenia lub darowizny okazów, o których mowa w ust. 1, oraz informacji o celu wykorzystania otrzymanych okazów.
  6. Wykreślenie instytucji naukowej z rejestru może nastąpić, jeżeli instytucja naukowa przestała spełniać warunki, o których mowa w ust. 2, lub nie aktualizuje katalogu.
- [7. Przewożenie przez granicę państwa okazów, o których mowa w ust. 1, wymaga oznakowania etykietą opakowania, w którym okazy są przewożone, zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej.]*
- <7. Przewożenie przez granicę Unii Europejskiej okazów, o których mowa w ust. 1, wymaga oznakowania etykietą opakowania, w którym okazy są przewożone, zgodnie z przepisami, o których mowa w art. 61 ust. 1.>**
8. Wojewoda właściwy ze względu na miejsce siedziby instytucji naukowej dokonuje kontroli aktualizacji katalogu oraz spełnienia warunków, o których mowa w ust. 2.
-

9. O wynikach kontroli wojewoda powiadamia ministra właściwego do spraw środowiska w terminie 30 dni od dnia zakończenia kontroli.

Art. 64.

[1. Posiadacz zwierząt, o których mowa w art. 61 ust. 1, zaliczonych do płazów, gadów, ptaków lub ssaków, a także prowadzący ich hodowlę, jest obowiązany do pisemnego zgłoszenia ich do rejestru.]

<1. Posiadacz żywych zwierząt gatunków wymienionych w Załącznikach A i B rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi, zaliczonych do płazów, gadów, ptaków lub ssaków, a także prowadzących ich hodowlę, jest obowiązany do pisemnego zgłoszenia ich do rejestru.>

2. Obowiązek zgłoszenia do rejestru, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

1) ogrodów zoologicznych;

[2) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie handlu zwierzętami, o których mowa w art. 61 ust. 1;]

<2) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie handlu żywymi zwierzętami gatunków chronionych na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1;>

3) czasowego przetrzymywania zwierząt w celu leczenia i rehabilitacji.

3. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, prowadzi starosta właściwy ze względu na miejsce przetrzymywania zwierząt lub prowadzenia ich hodowli.

4. Rejestr, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać następujące dane:

1) datę:

a) dokonania wpisu,

b) dokonania zmiany danych wpisanych do rejestru,

c) wykreślenia z rejestru;

2) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę posiadacza lub prowadzącego hodowlę;

3) adres miejsca przetrzymywania zwierząt lub prowadzenia hodowli;

4) liczbę zwierząt posiadanych lub hodowanych;

5) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;

6) datę, miejsce urodzenia lub wyklucia zwierzęcia;

7) datę wejścia w posiadanie zwierzęcia oraz źródło jego pochodzenia;

- 8) płeć zwierzęcia, jeżeli jest możliwa do ustalenia;
  - 9) opis trwałego oznakowania zwierzęcia, jeżeli jest oznakowane;
  - 10) cel przetrzymywania lub prowadzenia hodowli zwierzęcia;
  - 11) numer i datę wydania:
    - a) zezwolenia na import zwierzęcia do kraju albo
    - b) zezwolenia na schwytanie zwierzęcia w środowisku, albo
    - c) dokumentu wydanego przez powiatowego lekarza weterynarii, potwierdzającego urodzenie zwierzęcia w hodowli, albo
    - d) innego dokumentu stwierdzającego legalność pochodzenia zwierzęcia.
5. Obowiązek zgłoszenia do rejestru lub wykreślenia z rejestru powstaje z dniem nabycia lub zbycia, wwozu do kraju lub wywozu za granicę państwa, wejścia w posiadanie zwierzęcia, jego utraty lub śmierci. Wniosek o dokonanie wpisu lub wykreślenia z rejestru powinien być złożony właściwemu staroście w terminie 14 dni od dnia powstania tego obowiązku.
6. Do wniosku o dokonanie wpisu do rejestru załącza się kopię dokumentu, o którym mowa w ust. 4 pkt 11.
7. W razie zmiany danych, o których mowa w ust. 4 pkt 2-11, przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.
8. Wpisanie do rejestru starosta potwierdza wydaniem zaświadczenia.
9. Podmioty, o których mowa w ust. 2 pkt 2, są obowiązane do posiadania i przekazania wraz ze sprzedawanym zwierzęciem oryginału lub kopii dokumentu, o którym mowa w ust. 4 pkt 11. Kopia ta powinna być, przez podmiot sprzedający zwierzę, zaopatrzona w numer nadawany według numeracji ciągłej, datę wystawienia, pieczęć i podpis osoby sprzedającej, informację o liczbie zwierząt, dla których została wystawiona, a jeżeli kopiowany dokument dotyczy więcej niż jednego gatunku, także o ich przynależności gatunkowej.
- [10. Koszty związane ze znakowaniem, zgodnym z przepisami prawa Unii Europejskiej, zwierząt, o których mowa w ust. 1, pokrywa posiadacz zwierzęcia lub prowadzący hodowlę.]*
- <10. Koszty związane ze znakowaniem, zgodnym z przepisami, o których mowa w art. 61 ust. 1, zwierząt, o których mowa w ust. 1, pokrywa posiadacz zwierzęcia lub prowadzący hodowlę.>**

Art. 67.

1. Utworzenie i prowadzenie ogrodu botanicznego lub zoologicznego wymaga uzyskania zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska.
- [2. Zezwolenie wydaje się po zasięgnięciu opinii wojewody właściwego ze względu na miejsce położenia ogrodu botanicznego lub zoologicznego, a także opinii organizacji zrzeszającej przedstawicieli ogrodów botanicznych lub zoologicznych.]
- <2. Zezwolenie wydaje się na wniosek, o którym mowa w ust. 3, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska właściwego ze względu na miejsce położenia ogrodu botanicznego lub zoologicznego oraz opinii organizacji zrzeszającej przedstawicieli ogrodów botanicznych lub zoologicznych, wyrażonych w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku; niewyrażenie opinii w tym terminie uznaje się za opinię pozytywną.>**
3. Wniosek o wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:
  - 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
  - 2) wskazanie podmiotu zarządzającego ogrodem botanicznym lub zoologicznym, odpowiedzialnego za jego funkcjonowanie;
  - 3) projekt zagospodarowania terenu ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
  - 4) wskazanie położenia i obszaru ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
  - 5) opis zakresu działalności ogrodu botanicznego lub zoologicznego.
4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 3, należy dołączyć:
  - [1) wyrys z mapy ewidencji gruntów, na których ma być utworzony ogród botaniczny lub zoologiczny;
  - 2) wypis z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub informację na temat warunków zabudowy terenu projektowanej lokalizacji ogrodu botanicznego lub zoologicznego.]
  - <1) kopię części mapy ewidencji gruntów i budynków obejmującą działki ewidencyjne, na których jest projektowana lokalizacja ogrodu botanicznego lub zoologicznego;**
  - 2) wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczący działek ewidencyjnych, na których jest projektowana lokalizacja ogrodu botanicznego lub zoologicznego, albo zaświadczenie potwierdzające, że przeznaczenie działek, na których jest projektowana lokalizacja ogrodu**

botanicznego lub zoologicznego, nie jest sprzeczne z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;>

<3) wypis z ewidencji gruntów i budynków dotyczący działek ewidencyjnych, na których jest projektowana lokalizacja ogrodu botanicznego lub zoologicznego.>

5. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) wskazanie położenia i obszaru ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
- 3) opis zakresu działalności ogrodu botanicznego lub zoologicznego;
- 4) warunki prowadzenia działalności ogrodu botanicznego lub zoologicznego oraz termin, w którym mają one być spełnione.

6. Zezwolenie wydaje się na czas nieokreślony. Sprawdzenie warunków, o których mowa w ust. 5 pkt 4, następuje po upływie wyznaczonego terminu.

[Art. 73.

1. *Zabrania się hodowli i utrzymywania, poza ogrodami zoologicznymi i placówkami naukowymi prowadzącymi badania nad zwierzętami, a także cyrkami, zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, w tym drapieżnych i jadowitych.*
2. *Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, gatunki lub grupy gatunków zwierząt, o których mowa w ust. 1, wskazując kategorie zwierząt według stopnia zagrożenia dla człowieka, kierując się potrzebą przeciwdziałania sprowadzaniu, oferowaniu, nabywaniu i przetrzymywaniu zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, w celu ochrony ludzi przed tymi zwierzętami.]*

<Art. 73.

1. Zabrania się:

- 1) **posiadania i przetrzymywania,**
- 2) **sprowadzania z zagranicy,**
- 3) **sprzedaży, wymiany, wynajmu, darowizny i użyczenia podmiotom nieuprawnionym do ich posiadania**

– żywych zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, nie dotyczą ogrodów zoologicznych, cyrków i placówek naukowych prowadzących badania nad zwierzętami, a zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 1 nie dotyczą ośrodków rehabilitacji zwierząt.

3. Gatunki zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi zalicza się do:

- 1) kategorii I – obejmującej najbardziej niebezpieczne gatunki lub grupy gatunków zwierząt, które z przyczyn naturalnej agresywności lub właściwości biologicznych mogą stanowić poważne zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi;
  - 2) kategorii II – obejmującej pozostałe gatunki lub grupy gatunków zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.
4. W stosunku do zwierząt gatunków zaliczonych do kategorii II regionalny dyrektor ochrony środowiska właściwy ze względu na wskazane we wniosku, o którym mowa w ust. 5, miejsce ich przetrzymywania może zezwolić na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2.
5. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 4, może być wydane na wniosek, który zawiera:
- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
  - 2) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
  - 3) liczbę osobników poszczególnych gatunków, których dotyczy wniosek;
  - 4) wskazanie miejsca przetrzymywania zwierząt, których dotyczy wniosek;
  - 5) zaświadczenie powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnianie przez wnioskodawcę warunków przetrzymywania zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi odpowiednich do liczby zwierząt, których dotyczy wniosek, oraz uniemożliwiających ich ucieczkę lub przypadkowy kontakt z osobami postronnymi, a także spełnienie warunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 pkt 2.
6. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 4, zawiera:
- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
  - 2) nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
  - 3) liczbę osobników poszczególnych gatunków, których dotyczy zezwolenie;
  - 4) wskazanie miejsca przetrzymywania zwierząt, których dotyczy wniosek.
7. Regionalny dyrektor ochrony środowiska właściwy ze względu na miejsce przetrzymywania zwierząt może przeprowadzić kontrolę warunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 pkt 2; przepisy art. 77 ust. 3-13 stosuje się odpowiednio.
8. Jeżeli kontrola, o której mowa w ust. 7, wykaże, że posiadacz zwierzęcia nie spełnia warunków, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 11 pkt 2, regionalny dyrektor ochrony środowiska wzywa do usunięcia nieprawidłowości w terminie 14 dni.
-

9. W przypadku nieusunięcia nieprawidłowości, o których mowa w ust. 8, właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje decyzję o cofnięciu zezwolenia, o którym mowa w ust. 4.
10. Do zwierząt posiadanych na podstawie zezwolenia, o którym mowa w ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy art. 64, przy czym do wniosku o wpis do rejestru załącza się kopię zezwolenia, o którym mowa w ust. 4.
11. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) gatunki lub grupy gatunków zwierząt zaliczane do kategorii, o których mowa w ust. 3,
  - 2) warunki przetrzymywania poszczególnych gatunków lub grup gatunków zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi,
  - 3) sposoby znakowania zwierząt gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi
- kierując się potrzebą ochrony ludzi przed zagrożeniami powodowanymi przez zwierzęta gatunków niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.>

Art. 83.

1. Usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości może nastąpić, z zastrzeżeniem ust. 2, po uzyskaniu zezwolenia wydanego przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta na wniosek posiadacza nieruchomości. Jeżeli posiadacz nieruchomości nie jest właścicielem - do wniosku dołącza się zgodę jej właściciela.
2. Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje wojewódzki konserwator zabytków.
3. Wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być uzależnione od przesadzenia drzew lub krzewów w miejsce wskazane przez wydającego zezwolenie albo zastąpienia ich innymi drzewami lub krzewami, w liczbie nie mniejszej niż liczba usuwanych drzew lub krzewów.
4. Wniosek o wydanie zezwolenia powinien zawierać:
  - 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę posiadacza i właściciela nieruchomości;
  - 2) tytuł prawny władania nieruchomością;
  - 3) nazwę gatunku drzewa lub krzewu;

- 4) obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 130 cm;
  - 5) przeznaczenia terenu, na którym rośnie drzewo lub krzew;
  - 6) przyczynę i termin zamierzonego usunięcia drzewa lub krzewu;
  - 7) wielkość powierzchni, z której zostaną usunięte krzewy.
5. Wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów na obszarach objętych ochroną krajobrazową w granicach parku narodowego albo rezerwatu przyrody wymaga uzyskania zgody odpowiednio dyrektora parku narodowego albo organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.
6. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do drzew lub krzewów:
- 1) w lasach;
  - 2) owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz w granicach parku narodowego lub rezerwatu przyrody - na obszarach nieobjętych ochroną krajobrazową;
  - 3) na plantacjach drzew i krzewów;
  - 4) których wiek nie przekracza 5 lat;
  - 5) usuwanych w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych lub zoologicznych;
  - 6) (uchylony);
  - 7) usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu z obszarów położonych między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, z wałów przeciwpowodziowych i terenów w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
  - 8) które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
  - 9) stanowiących przeszkody lotnicze, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu[.]<;>
  - <10) usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu ze względu na potrzeby związane z utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.>**

Art. 84.

1. Posiadacz nieruchomości ponosi opłaty za usunięcie drzew lub krzewów.

2. Opłaty nalicza i pobiera organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów.

[3. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów ustala się w wydanym zezwoleniu.]

<3. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów oraz termin ich usunięcia, przesadzenia lub posadzenia innych drzew lub krzewów ustala się w wydanym zezwoleniu.>

4. Organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów odracza, na okres 3 lat od dnia wydania zezwolenia, termin uiszczenia opłaty za ich usunięcie, jeżeli zezwolenie przewiduje przesadzenie ich w inne miejsce lub zastąpienie innymi drzewami lub krzewami.

5. Jeżeli przesadzone albo posadzone w zamian drzewa lub krzewy zachowały żywotność po upływie 3 lat od dnia ich przesadzenia albo posadzenia lub nie zachowały żywotności z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości, należność z tytułu ustalonej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów podlega umorzeniu przez organ właściwy do naliczania i pobierania opłat.

<5a. Jeżeli przesadzone albo posadzone inne drzewa lub krzewy nie zachowały żywotności w okresie krótszym niż 3 lata od dnia przesadzenia lub posadzenia, posiadacz nieruchomości jest obowiązany niezwłocznie do uiszczenia opłaty za usunięcia drzew.>

6. Opłaty za usunięcie drzew lub krzewów, związane z budową dróg publicznych, pomniejsza się o koszty poniesione na tworzenie zadrzewień w miejsce usuniętych drzew lub krzewów, w granicach pasa drogowego.

Art. 88.

1. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta wymierza administracyjną karę pieniężną za:

1) zniszczenie terenów zieleni albo drzew lub krzewów spowodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności;

2) usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia;

[3) zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów.]

<3) zniszczenie drzew, krzewów lub terenów zieleni spowodowane niewłaściwym wykonaniem zabiegów pielęgnacyjnych.>

2. Uiszczenie kary następuje w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja ustalająca wysokość kary stała się ostateczna.
3. Termin płatności kar wymierzonych na podstawie ust. 1 odracza się na okres 3 lat, jeżeli stopień uszkodzenia drzew lub krzewów nie wyklucza zachowania ich żywotności oraz możliwości odtworzenia korony drzewa i jeżeli posiadacz nieruchomości podjął działania w celu zachowania żywotności tych drzew lub krzewów.
4. Kara jest umarzana po upływie 3 lat od dnia wydania decyzji o odroczeniu kary i po stwierdzeniu zachowania żywotności drzewa lub krzewu albo odtworzeniu korony drzewa.
5. W razie stwierdzenia braku żywotności drzewa lub krzewu albo nieodtworzenia korony drzewa karę uiszcza się w pełnej wysokości, chyba że drzewa lub krzewy nie zachowały żywotności z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości.
6. Karę nałożoną za zniszczenie terenów zieleni umarza się w całości, jeżeli posiadacz nieruchomości odtworzył w najbliższym sezonie wegetacyjnym zniszczony teren zieleni.
7. Na wniosek, złożony w ciągu 14 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary, o której mowa w ust. 1, stała się ostateczna, karę można rozłożyć na raty na okres nie dłuższy niż 5 lat.
8. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 3-7, podejmuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta.

Art. 89.

[1. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1, ustala się, z zastrzeżeniem ust. 5, w wysokości trzykrotnej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów ustalonej na podstawie stawek, o których mowa w art. 85 ust. 4 pkt 1, ust. 5 i 6.]

<1. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1, ustala się w wysokości trzykrotnej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów ustalonej na podstawie stawek, o których mowa w art. 85 ust. 4 – 6.>

2. Jeżeli ustalenie obwodu lub gatunku zniszczonego lub usuniętego bez zezwolenia drzewa jest niemożliwe, z powodu wykarczowania pnia i braku kłody, dane do wyliczenia administracyjnej kary pieniężnej ustala się na podstawie informacji zebranych w toku postępowania administracyjnego, powiększając ją o 50 %.
3. Jeżeli ustalenie obwodu zniszczonego lub usuniętego bez zezwolenia drzewa jest niemożliwe, z powodu braku kłody, obwód do wyliczenia administracyjnej kary

- pieniężnej ustala się, przyjmując najmniejszy promień pnia i pomniejszając wyliczony obwód o 10 %.
4. Jeżeli ustalenie wielkości powierzchni zniszczonych lub usuniętych bez zezwolenia krzewów nie jest możliwe, z powodu usunięcia gałęzi i korzeni, wielkość tę przyjmuje się na podstawie informacji zebranych w toku postępowania administracyjnego.
  5. Stawki kar za zniszczenie jednego metra kwadratowego terenu zieleni wynoszą:
    - 1) dla trawników - 46 zł;
    - 2) dla kwietników - 395 zł
  6. Kary ustalone, nieuiszczone w wyznaczonym terminie, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę przymusowemu ściągnięciu w trybie określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
  7. Kary nie uiszczą się po upływie 5 lat od końca roku, w którym upłynął termin jej wniesienia.
  8. Stawki kar, o których mowa w ust. 5, podlegają z dniem 1 stycznia każdego roku waloryzacji o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej.
  9. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, tryb nakładania administracyjnych kar pieniężnych, o których mowa w art. 88 ust. 1, kierując się potrzebą przeciwdziałania niszczeniu terenów zieleni, drzew i krzewów oraz usuwaniu drzew i krzewów bez wymaganego zezwolenia.

[Art. 94.

Zadania wojewody w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego wykonuje dyrektor tego parku.]

<Art. 94.

- 1. Zadania regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego wykonuje dyrektor tego parku.**
- 2. Minister właściwy do spraw środowiska jest organem wyższego stopnia w stosunku do dyrektora parku narodowego w zakresie, o którym mowa w ust.1.>**

Art. 101.

1. Parkiem narodowym zarządza dyrektor parku narodowego.

2. Minister właściwy do spraw środowiska powołuje dyrektora parku narodowego na okres 5 lat spośród kandydatów wyłonionych w drodze konkursu.
3. Do konkursu mogą przystąpić wyłącznie osoby posiadające:
  - 1) dyplom ukończenia studiów wyższych na jednym z następujących kierunków:
    - a) biologia,
    - b) geografia,
    - c) geologia,
    - d) leśnictwo,
    - e) ochrona środowiska,
    - f) rolnictwo[;] <, >
    - <g) architektura krajobrazu,**
    - h) zootechnika;>**
  - 2) co najmniej dziesięcioletni staż pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów, o których mowa w pkt 1, w tym trzyletni staż pracy na stanowisku kierowniczym.
4. W celu przeprowadzenia konkursu minister właściwy do spraw środowiska powołuje komisję konkursową w składzie:
  - 1) dwóch pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska;
  - 2) dwóch przedstawicieli Państwowej Rady Ochrony Przyrody;
  - 3) przedstawiciel marszałka województwa właściwego ze względu na siedzibę dyrekcji parku narodowego.
5. W toku konkursu sprawdzeniu podlegają wiedza i predyspozycje niezbędne do wykonywania zadań dyrektora parku narodowego oraz umiejętności kierownicze.
6. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób ogłaszania, organizację i tryb przeprowadzania konkursu oraz zadania komisji konkursowej, uwzględniając w szczególności potrzebę sprawnego przeprowadzenia konkursu oraz wszechstronnej oceny kwalifikacji kandydatów.

Art. 103.

1. Zadania związane z ochroną przyrody, badaniami naukowymi i działalnością edukacyjną, a także ochroną mienia parku narodowego oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na terenie parku narodowego wykonuje Służba Parku Narodowego.

2. Do zadań Służby Parku Narodowego należy:

- 1) realizacja ustaleń planów ochrony i zadań ochronnych;
- 2) informowanie i promocja w zakresie ochrony przyrody, w tym prowadzenie muzeum przyrodniczego, ośrodków informacji i edukacji oraz publikowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- 3) prowadzenie badań naukowych w celu określenia metod i sposobów ochrony przyrody, skuteczności działań ochronnych oraz rozpoznawania różnorodności biologicznej;
- 4) utrzymywanie w należytym stanie infrastruktury technicznej zarządzanej przez park narodowy;
- 5) udostępnianie parku narodowego do celów naukowych, edukacyjnych, rekreacyjnych, turystycznych i sportowych.

[3. *Minister właściwy do spraw środowiska może powierzyć, w drodze decyzji administracyjnej, dyrektorowi parku narodowego wykonywanie zadań poza granicami parku narodowego w zakresie związanym z funkcjonowaniem i ochroną obszarów Natura 2000, w szczególności w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz realizacji ustaleń planu ochrony.*]

4. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą doboru w Służbach Parków Narodowych osób o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska oraz wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach w Służbach Parków Narodowych, z uwzględnieniem wykształcenia i stażu pracy.

Art. 107.

1. Zadania z zakresu ochrony przyrody, walorów krajobrazowych, wartości historycznych i kulturowych oraz działalności edukacyjnej na terenie parku krajobrazowego wykonuje Służba Parku Krajobrazowego.

2. Do zadań Służby Parku Krajobrazowego należy:

- 1) inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych, stanowisk roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową oraz ich siedlisk, a także zasługujących na ochronę tworów i składników przyrody nieożywionej;
- 2) identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych parku krajobrazowego oraz wnioskowanie o podejmowanie działań

mających na celu eliminowanie lub ograniczanie tych zagrożeń i ich skutków, a także innych działań w celu poprawy funkcjonowania i ochrony parku krajobrazowego;

- 3) gromadzenie dokumentacji dotyczącej przyrody oraz wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych;
- 4) realizacja zadań związanych z ochroną innych form ochrony przyrody w granicach parku krajobrazowego;
- 5) informowanie o przepisach o ochronie przyrody osób przebywających na obszarach podlegających ochronie oraz w miejscach, w których znajdują się twory i składniki przyrody objęte formami ochrony przyrody;
- 6) prowadzenie edukacji przyrodniczej w szkołach i wśród miejscowego społeczeństwa, a także promowanie wartości przyrodniczych, historycznych, kulturowych i turystycznych parku krajobrazowego;
- 7) współpraca z samorządami, zarządcami obszarów parku krajobrazowego, organizacjami ekologicznymi i z innymi podmiotami, mającymi związek z ochroną parku krajobrazowego.

[3. Wojewoda może powierzyć, w drodze decyzji administracyjnej, dyrektorowi parku krajobrazowego wykonywanie zadań poza granicami parku krajobrazowego w zakresie związanym z funkcjonowaniem i ochroną obszarów Natura 2000, w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz realizacji ustaleń planu ochrony.]

<3. Regionalny dyrektor ochrony środowiska może powierzyć, w drodze decyzji, dyrektorowi parku krajobrazowego wykonywanie zadań poza granicami parku krajobrazowego w zakresie związanym z funkcjonowaniem i ochroną obszarów Natura 2000 oraz ochroną siedlisk przyrodniczych i gatunków chronionych, w zakresie sprawowania nadzoru nad obszarem Natura 2000, ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz realizacji ustaleń planu ochrony lub planu zadań ochronnych.>

4. Pracownik Służby Parku Krajobrazowego ma prawo do legitymowania osób naruszających przepisy o ochronie przyrody, a w razie odmowy okazania dokumentu pozwalającego na ustalenie tożsamości - zwracania się do Policji lub innych właściwych organów o ustalenie tożsamości.

5. Pracownik Służby Parku Krajobrazowego otrzymuje bezpłatne umundurowanie, które obowiązkowo nosi przy wykonywaniu czynności służbowych.
6. Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą doboru w Służbach Parków Krajobrazowych pracowników o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska oraz wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach w Służbach Parków Krajobrazowych, z uwzględnieniem wykształcenia i stażu pracy.
7. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla pracowników Służb Parków Krajobrazowych wzór legitymacji służbowej, wzory umundurowania oraz oznak służbowych dla poszczególnych stanowisk, w tym odpowiedni wzór umundurowania wyjściowego i polowego na pory roku, kolor i wzór przedmiotów uzupełniających mundury, wzór orła umieszczanego na czapce, a także okresy użytkowania części umundurowania, kierując się potrzebą zapewnienia pracownikom Służb Parków Krajobrazowych odpowiednich warunków do wykonywania zadań, wymagających przebywania w terenie w różnych porach roku, oraz potrzebą rozróżnienia cech umundurowania pracowników zatrudnionych na poszczególnych stanowiskach.

Art. 112.

1. W ramach państwowego monitoringu środowiska prowadzi się monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
[2. Monitoring przyrodniczy polega na obserwacji i ocenie stanu oraz zachodzących zmian w składnikach różnorodności biologicznej i krajobrazowej na wybranych obszarach, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody, w tym na obserwacji siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.]
- <2. Monitoring przyrodniczy polega na obserwacji i ocenie stanu oraz zachodzących zmian w składnikach różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w tym typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, ze szczególnym uwzględnieniem typów siedlisk przyrodniczych i gatunków o znaczeniu priorytetowym, a także na ocenie skuteczności stosowanych metod ochrony przyrody.>**

Art. 116.

W przypadku przebiegu drogi publicznej przez park narodowy lub rezerwat przyrody wyznaczenie miejsc parkingowych następuje po uzyskaniu zgody - odpowiednio - dyrektora parku narodowego lub organu uznającego obszar za rezerwat przyrody.

Art. 119.

Zabrania się wznoszenia w pobliżu morza, jezior i innych zbiorników wodnych, rzek i kanałów obiektów budowlanych uniemożliwiających lub utrudniających ludziom i dziko występującym zwierzętom dostęp do wody, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej oraz związanych z bezpieczeństwem powszechnym i obronnością kraju.

<Art. 119a.

- 1. Zabrania się rozmnażania zwierząt uzyskanych w wyniku krzyżowania i krzyżowania zwierząt, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. a i b i w art. 120 ust. 1, oraz zwierząt łownych, ze zwierzętami z innych gatunków, a także ze zwierzętami z form i odmian hodowlanych, bez zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.**
  - 2. Wniosek o wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać odpowiednio:**
    - 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;**
    - 2) cel wykonania wnioskowanych działań;**
    - 3) nazwę gatunku lub gatunków, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje, których będą dotyczyły działania;**
    - 4) liczbę osobników, których dotyczy wniosek;**
    - 5) określenie miejsca i czasu wykonania działań;**
    - 6) świadectwo pochodzenia;**
    - 7) opinię lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnienie przez wnioskodawcę warunków przetrzymywania gatunków, odpowiadających ich potrzebom biologicznym.**
  - 3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:**
    - 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;**
    - 2) nazwę gatunku lub gatunków, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje, których będą dotyczyły działania;**
    - 3) liczbę osobników, których dotyczy zezwolenie;**
-

4) określenie miejsca i czasu oraz warunków wykonania działań, których dotyczy zezwolenie;

5) określenie terminu złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

4. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska:

1) odmawia wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli wnioskodawca był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo mające związek z przewożeniem przez granicę państwa, przetrzymywaniem, prowadzeniem hodowli, rozmnażaniem i sprzedażą na terenie kraju gatunków, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. a i b i w art. 120 ust. 1, oraz zwierząt łownych, w okresie 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku;

2) może odmówić wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli wnioskowana czynność stwarza zagrożenie dla rodzimych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.

5. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska cofa zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:

1) po wydaniu zezwolenia zostaną ujawnione okoliczności, o których mowa w ust. 4, uzasadniające odmowę wydania zezwolenia;

2) zezwolenie zostało użyte niezgodnie z warunkami w nim zawartymi.>

Art. 120.

[1. Zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych, a także ich form rozwojowych.

2. Sprowadzanie do kraju roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym, wymaga zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska.]

<1. Zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych.

2. Sprowadzanie do kraju, przetrzymywanie, prowadzenie hodowli, rozmnażanie i sprzedaż na terenie kraju roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić rodzimym gatunkom lub siedliskom przyrodniczym, wymaga zezwolenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.>

<2a. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, wydaje się na wniosek, o którym mowa w ust. 2b, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, wyrażonej w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku.

2b. Wniosek o wydanie zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać odpowiednio:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;**
- 2) cel wykonania wnioskowanych czynności;**
- 3) opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie;**
- 4) nazwę gatunku lub gatunków, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje, których będą dotyczyły czynności;**
- 5) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy wniosek, o ile jest to możliwe do ustalenia;**
- 6) określenie warunków, miejsca i czasu wykonania czynności;**
- 7) świadectwo pochodzenia;**
- 8) opinię lub orzeczenie lekarsko-weterynaryjne powiatowego lekarza weterynarii stwierdzające spełnienie przez wnioskodawcę warunków przetrzymywania gatunków, odpowiadających ich potrzebom biologicznym.**

2c. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;**
- 2) nazwę gatunku lub gatunków, których będą dotyczyły czynności, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;**
- 3) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy zezwolenie, o ile jest to możliwe do ustalenia;**
- 4) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;**
- 5) określenie warunków, miejsca i czasu wykonania czynności, których dotyczy zezwolenie;**
- 6) określenie terminu złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia.**

2d. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska:

- 1) odmawia wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, jeżeli wnioskodawca był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo mające związek z przewożeniem przez granicę państwa, przetrzymywaniem, prowadzeniem hodowli, rozmnażaniem i sprzedażą na terenie kraju roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych, w okresie 3 lat od dnia uprawomocnienia się wyroku;**

2) może odmówić wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 2, jeżeli wnioskowana czynność stwarza zagrożenie dla rodzimych gatunków lub siedlisk przyrodniczych.

2e. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska cofa zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, jeżeli:

1) po wydaniu zezwolenia zostaną ujawnione okoliczności, o których mowa w ust. 2d, uzasadniające odmowę wydania zezwolenia;

2) zezwolenie zostało użyte niezgodnie z warunkami w nim zawartymi.

2f. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, listę roślin, zwierząt i grzybów gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym, kierując się potrzebą zapewnienia ciągłości istnienia i ochrony różnorodności rodzimych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.>

[3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do gatunków ryb, na których wprowadzanie jest wymagane zezwolenie ministra właściwego do spraw rolnictwa, wydawane na podstawie art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750, z późn. zm.) albo art. 26 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o rybołówstwie morskim (Dz. U. Nr 129, poz. 1441 oraz z 2002 r. Nr 181, poz. 1514).]

<3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do gatunków ryb, na których wprowadzanie jest wymagane zezwolenie ministra właściwego do spraw rolnictwa, wydawane na podstawie art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. z 1999 r. Nr 66, poz. 750, z późn. zm.) albo art. 29 ustawy z dnia 19 lutego 2004 r. o rybołówstwie (Dz.U. Nr 62, poz. 574, z późn. zm. >

4. [Zakazów, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się do wprowadzania i przemieszczania roślin:] <Zakazu, o którym mowa w ust. 1, z wyjątkiem gatunków, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym, nie stosuje się do wprowadzania do środowiska przyrodniczego i przemieszczania w tym środowisku roślin:>

1) przy zakładaniu i utrzymywaniu terenów zieleni oraz zakładaniu i utrzymywaniu zadrzewień poza lasami i obszarami objętymi formami ochrony przyrody;

2) wykorzystywanych w ramach racjonalnej gospodarki leśnej i rolnej.

Art. 126.

1. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez:
    - 1) żubry - w uprawach, płodach rolnych lub w gospodarstwie leśnym;
    - 2) wilki - w pogłowie zwierząt gospodarskich;
    - 3) rysie - w pogłowie zwierząt gospodarskich;
    - 4) niedźwiedzie - w pasiekach, w pogłowie zwierząt gospodarskich oraz w uprawach rolnych;
    - 5) bobry - w gospodarstwie rolnym, leśnym lub rybackim.
  2. Odpowiedzialność, o której mowa w ust. 1, nie obejmuje utraconych korzyści.
  3. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania i jego wypłaty, dokonuje wojewoda, a na obszarze parku narodowego dyrektor tego parku.
  4. Właściciele lub użytkownicy gospodarstw rolnych i leśnych mogą współdziałać z wojewodą, a na obszarze parku narodowego - z dyrektorem tego parku, w zakresie sposobów zabezpieczania upraw i płodów rolnych, lasów oraz zwierząt gospodarskich przed szkodami powodowanymi przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1.
  5. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 4, może obejmować budowę urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom, finansowane z budżetu właściwego miejscowo dyrektora parku narodowego lub wojewody, w ramach zawartych umów cywilnoprawnych.
  6. Odszkodowanie nie przysługuje:
    - 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa;
    - 2) jeżeli poszkodowany:
      - a) nie dokonał sprzętu upraw lub płodów rolnych w ciągu 14 dni od zakończenia zbiorów tego gatunku roślin w danym regionie,
      - b) nie wyraził zgody na budowę przez wojewodę lub dyrektora parku narodowego urządzeń lub wykonanie zabiegów zapobiegających szkodom;
    - 3) za szkody:
      - a) powstałe w mieniu Skarbu Państwa, z wyłączeniem mienia oddanego do gospodarczego korzystania na podstawie Kodeksu cywilnego,
      - b) nieprzekraczające w ciągu roku wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na jeden hektar uprawy,
      - c) w uprawach rolnych założonych z naruszeniem powszechnie stosowanych wymogów agrotechnicznych,
-

d) wyrządzone przez wilki, niedźwiedzie lub rysie w pogłowie zwierząt gospodarskich pozostawionych, w okresie od zachodu do wschodu słońca, bez bezpośredniej opieki.

7. Szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne, występujące w parkach narodowych, strefach ochronnych zwierząt łownych oraz w rezerwatach przyrody szacuje się oraz dokonuje wypłaty odszkodowań według zasad określonych w rozdziale 9 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 372 i Nr 113, poz. 984).

8. Szacowanie szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne w strefie ochronnej zwierząt łownych należy do zadań Służby Parku Narodowego, a w rezerwatach przyrody - do sprawującego nadzór nad rezerwatem.

[9. Odszkodowania za szkody spowodowane przez zwierzęta łowne w strefie ochronnej zwierząt łownych są pokrywane ze środków parku narodowego, a za szkody spowodowane w rezerwatach przyrody - ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest wojewoda.]

<9. Odszkodowania za szkody spowodowane przez zwierzęta łowne w parku narodowym oraz strefie ochronnej zwierząt łownych są pokrywane ze środków parku narodowego, a za szkody spowodowane w rezerwatach przyrody – ze środków regionalnej dyrekcji ochrony środowiska.>

10. W sprawach spornych dotyczących wysokości odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1, orzekają sądy powszechne.

[11. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określi, w drodze rozporządzenia, sposób postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowań za szkody, o których mowa w ust. 1, a także wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań oraz terminy zgłoszenia i szacowania szkody, kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych.]

<11. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i ministrem właściwym do spraw rybołówstwa określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowań za szkody, o których mowa w ust. 1, a także wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań oraz terminy zgłoszenia i

szacowania szkody, kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych.>

12. Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, inne niż wymienione w ust. 1 gatunki zwierząt chronionych wyrządzających szkody, za które odpowiada Skarb Państwa, kierując się potrzebą utrzymania ochrony gatunkowej zwierząt zagrożonych wyginięciem i wyrządzających szkody w gospodarce człowieka.

Art. 127.

Kto umyślnie:

1) narusza zakazy obowiązujące w:

- a) parkach narodowych,
- b) rezerwach przyrody,
- c) parkach krajobrazowych,
- d) obszarach chronionego krajobrazu,
- e) obszarach Natura 2000,

2) narusza zakazy obowiązujące w stosunku do:

- a) pomników przyrody,
- b) stanowisk dokumentacyjnych,
- c) użytków ekologicznych,
- d) zespołów przyrodniczo-krajobrazowych,
- e) roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową,

[3) nie zgłasza do rejestru, o którym mowa w art. 64 ust. 1, posiadanych lub hodowanych zwierząt]

< 3) nie zgłasza do rejestru, o którym mowa w art. 64 ust. 1, posiadanych lub hodowlanych zwierząt,>

<4) posiada okazy gatunków bez zezwolenia, o którym mowa w art. 56 ust. 2,

5) narusza zakaz, o którym mowa w art. 119a ust. 1>

- podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 128.

Kto:

[1) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom albo bez świadectwa fitosanitarnego przewozi przez granicę państwa rośliny lub zwierzęta, o których mowa w art. 61 ust. 1, a także ich rozpoznawalne części i produkty pochodne,]

< 1) bez dokumentu wymaganego na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1, lub wbrew jego warunkom przewozi przez granicę Unii Europejskiej okaz gatunku podlegającego ochronie na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1;>

2) narusza przepisy prawa Unii Europejskiej dotyczące ochrony gatunków dziko żyjących zwierząt i roślin w zakresie regulacji obrotu nimi poprzez:

- a) nieprzedkładanie zgłoszenia importowego,
- b) używanie okazów określonych gatunków w innym celu niż wskazany w zezwoleniu importowym,
- c) korzystanie w sposób nieuprawniony ze zwolnień od nakazów przy dokonywaniu obrotu sztucznie rozmnożonymi roślinami,
- d) oferowanie zbycia lub nabycia, nabywanie lub pozyskiwanie, używanie lub wystawianie publicznie w celach zarobkowych, zbywanie, przetrzymywanie lub przewożenie w celu zbycia okazów określonych gatunków roślin lub zwierząt,
- e) używanie zezwolenia albo świadectwa dla okazu innego niż ten, dla którego było ono wydane,
- f) składanie wniosku o wydanie zezwolenia importowego, eksportowego, reeksportowego, lub świadectwa bez poinformowania o wcześniejszym odrzuceniu wniosku

- podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 129.

[W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 127 lub skazania za przestępstwo określone w art. 128, sąd może orzec:]

<W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 127 albo w art. 131 lub skazania za przestępstwo określone w art. 128 sąd może orzec:>

- 1) przepadek przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia lub przestępstwa oraz przedmiotów, roślin, zwierząt lub grzybów pochodzących z wykroczenia lub przestępstwa, chociażby nie stanowiły własności sprawcy;

- 2) obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę do wysokości 10.000 złotych na rzecz organizacji społecznej działającej w zakresie ochrony przyrody lub właściwego, ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia lub przestępstwa, wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

[Art. 130.

1. *Sąd doręcza odpis wydanego prawomocnego orzeczenia o przypadku roślin, zwierząt lub grzybów, ich rozpoznawalnych części oraz produktów pochodnych wojewodzie właściwemu ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia lub przestępstwa.*
2. *Rośliny, zwierzęta lub grzyby, ich rozpoznawalne części oraz produkty pochodne, o których mowa w ust. 1, podlegają przekazaniu podmiotom uprawnionym do ich utrzymywania, wyznaczanym przez:*
  - 1) *wojewodę - w stosunku do gatunków rodzimych;*
  - 2) *ministra właściwego do spraw środowiska - w stosunku do gatunków obcych lub objętych ochroną na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej.*
3. *Organy, o których mowa w ust. 2, mogą zarządzić, na koszt skazanego, odesłanie roślin lub zwierząt oraz produktów pochodnych, wobec których orzeczono przepadek, do państwa z którego dokonano ich eksportu.]*

<Art. 130.

1. **Sąd doręcza odpis wydanego prawomocnego orzeczenia o przypadku okazów gatunków:**
  - 1) **ministrowi właściwemu do spraw środowiska – w przypadku gatunków objętych ochroną na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej, o których mowa w art. 61 ust. 1;**
  - 2) **Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska – w przypadku gatunków obcych;**
  - 3) **regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska właściwemu ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia lub przestępstwa – w przypadku gatunków rodzimych.**
2. **Okazy gatunków podlegają przekazaniu podmiotom uprawnionym do ich utrzymywania, wyznaczanym decyzją administracyjną przez organy, o których mowa w ust. 1.**

3. **Organy, o których mowa w ust. 1, mogą zarządzić, w drodze decyzji administracyjnej, na koszt skazanego, odesłanie okazów gatunków, wobec których przepadek orzeczono, do państwa, z którego dokonano ich przywozu.**
4. **Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zarządzić, w drodze decyzji administracyjnej, na koszt skazanego, uśmiercenie zwierząt gatunków obcych stanowiących własność sprawcy.>**

Art. 131.

Kto:

[1) prowadząc działalność gospodarczą w zakresie handlu zwierzętami, o których mowa w art. 61 ust. 1, nie posiada lub nie przekazuje odpowiedniej dokumentacji stwierdzającej legalność pochodzenia zwierzęcia,]

<1) prowadząc działalność gospodarczą w zakresie handlu zwierzętami gatunków podlegających ochronie na podstawie przepisów, o których mowa w art. 61 ust. 1, nie posiada lub nie przekazuje odpowiedniej dokumentacji stwierdzającej legalność pochodzenia zwierzęcia,>

<1a) chwytła lub zabija dziko występujące zwierzęta, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. a i b przy użyciu urządzeń, sposobów lub metod, o których mowa w art. 54,>

2) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom utworzy lub prowadzi ogród botaniczny, ogród zoologiczny lub ośrodek,

3) przeprowadzając likwidację ogrodu zoologicznego lub ośrodka nie zapewni przebywającym tam zwierzętom warunków odpowiadających ich potrzebom biologicznym,

[4) poza ogrodami zoologicznymi, placówkami naukowymi prowadzącymi badania nad zwierzętami lub cyrkami utrzymuje lub prowadzi hodowlę zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, w tym drapieżnych i jadowitych,]

<4) narusza zakazy dotyczące zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, o których mowa w art. 73 ust. 1,>

<4a) nie zachowując należytej ostrożności dopuszcza do ucieczki zwierzęcia z gatunku, o którym mowa w art. 73 ust. 1 lub art. 120 ust. 2,>

5) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom przenosi z ogrodu botanicznego lub ogrodu zoologicznego do środowiska przyrodniczego rośliny lub zwierzęta gatunków zagrożonych wyginięciem,

- 6) wykonuje prace ziemne oraz inne prace związane z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych w obrębie bryły korzeniowej drzew lub krzewów na terenach zieleni lub zadrzewieniach w sposób znacząco szkodzący drzewom lub krzewom,
  - 7) stosuje środki chemiczne na drogach publicznych oraz ulicach i placach w sposób znacząco szkodzący terenom zieleni lub zadrzewieniem,
  - 8) bez decyzji wojewody lub wbrew ustalonym w niej warunkom prowadzi na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych roboty polegające na regulacji wód oraz budowie wałów przeciwpowodziowych, a także roboty melioracyjne, odwodnienia budowlane oraz inne roboty ziemne zmieniające stosunki wodne,
[9) wprowadza do środowiska przyrodniczego lub przemieszcza w tym środowisku rośliny, zwierzęta lub grzyby gatunków obcych, a także ich formy rozwojowe,
  - 10) *bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom sprowadza do kraju rośliny, zwierzęta lub grzyby gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym,]*
  - <9) wprowadza do środowiska przyrodniczego lub przemieszcza w tym środowisku rośliny, zwierzęta lub grzyby gatunków obcych,**
  - 10) bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom sprowadza do kraju, przetrzymuje, prowadzi hodowlę, rozmnaża lub sprzedaje na terenie kraju rośliny, zwierzęta lub grzyby gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić rodzimym gatunkom lub siedliskom przyrodniczym,>**
  - 11) nie powiadamia wojewody lub wójta, burmistrza albo prezydenta miasta o odkryciu kopalnych szczątków roślin lub zwierząt,
  - 12) wypala łąki, pastwiska, nieużytki, rowy, pasy przydrożne, szlaki kolejowe, trzcinowiska lub szuwary,
  - 13) wbrew przepisom art. 125 zabija zwierzęta, niszczy rośliny lub grzyby lub niszczy siedliska roślin, zwierząt lub grzybów
- podlega karze aresztu albo grzywny.

<Art. 131a.

- 1. W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 131 pkt 4 sąd może orzec przepadek zwierząt niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi.**
-

Objaśnienie oznaczeń: *[ ] kursywa – tekst usunięty przez Sejm*

<> druk pogrubiony – tekst wstawiony przez Sejm

2. Zwierzęta, o których mowa w ust. 1, podlegają przekazaniu podmiotom uprawnionym do ich utrzymywania, wyznaczonym przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska.>

USTAWA z dnia 17 maja 1989 r. – PRAWO GEODEZYJNE I KARTOGRAFICZNE (Dz. U. z 2005 r. Nr 240, poz. 2027, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 oraz z 2007 r. Nr 21, poz. 125)

Art. 24.

1. Informacje o gruntach, budynkach i lokalach zawiera operat ewidencyjny, który składa się z map, rejestrów i dokumentów uzasadniających wpisy do tych rejestrów.
2. Informacje o gruntach, budynkach i lokalach zawarte w operacie ewidencyjnym są jawne. Informacji tych udziela się odpłatnie.
3. Wyrisy i wypisy z operatu ewidencyjnego są wydawane przez organ prowadzący ewidencję gruntów i budynków odpłatnie na żądanie właścicieli lub osób fizycznych i prawnych, w których władaniu znajduje się grunt, budynek lub lokal, osób fizycznych i prawnych oraz innych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, które mają interes prawny w tym zakresie, a także na żądanie zainteresowanych organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego.
4. Starosta zapewnia nieodpłatnie bezpośredni dostęp do bazy danych ewidencji gruntów i budynków, bez prawa ich udostępniania osobom trzecim:
  - 1) gminom i marszałkom województw - w celu prowadzenia ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych i zmeliorowanych gruntów;
  - 2) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - w celu utworzenia i prowadzenia krajowego systemu ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności[.]<,>
  - <3) **Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, regionalnym dyrektorom ochrony środowiska i dyrektorom parków narodowych – w celu sporządzania planów ochrony, planów zadań ochronnych, monitoringu i wykonywania kontroli na obszarach Natura 2000.>**
5. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa może przetwarzać oraz nieodpłatnie udostępniać producentom rolnym, w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o

przyznanie płatności, dane, o których mowa w ust. 4, dotyczące tych producentów na cele szkoleniowe związane z utworzeniem lub prowadzeniem ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Art. 40.

[1. Państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny służy gospodarce narodowej, obronności państwa, nauce, kulturze i potrzebom obywateli.]

<1. Państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny służy gospodarce narodowej, obronności państwa, nauce, kulturze, ochronie przyrody i potrzebom obywateli.>

2. Państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, składający się z zasobu centralnego, zasobów wojewódzkich i zasobów powiatowych, stanowi własność Skarbu Państwa i jest gromadzony w ośrodkach dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej.
3. Gromadzenie i prowadzenie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, kontrola opracowań przyjmowanych do zasobu oraz udostępnianie tego zasobu zainteresowanym jednostkom oraz osobom prawnym i fizycznym należy do:
  - 1) Głównego Geodety Kraju - w zakresie zasobu centralnego;
  - 2) marszałków województw - w zakresie zasobów wojewódzkich;
  - 3) starostów - w zakresie zasobów powiatowych.
- 3a. Nadzór nad prowadzeniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego należy do Głównego Geodety Kraju, a w zakresie zasobów powiatowych i wojewódzkich także do wojewódzkich inspektorów nadzoru geodezyjnego i kartograficznego.
- 3b. Wykonywanie czynności związanych z prowadzeniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego i uzgadnianiem usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu oraz związanych z prowadzeniem krajowego systemu informacji o terenie, udzielanie informacji, a także wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego jest odpłatne.
4. Materiały z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, które utraciły przydatność użytkową, podlegają wyłączeniu z tego zasobu, przy czym ta część, która stanowi materiały archiwalne, jest przekazywana do właściwych archiwów państwowych.
5. Minister właściwy do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzeń:
  - 1) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi:

- a) rodzaje materiałów stanowiących państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny, sposób i tryb ich pozyskiwania, gromadzenia, przechowywania, zabezpieczania, wyłączenia z zasobu oraz udostępniania zasobu, a także wzory klauzul umieszczanych na materiałach gromadzonych w zasobie i udostępnianych z zasobu, uwzględniając zapewnienie właściwych warunków przechowywania i zabezpieczania zasobu, wykazy materiałów gromadzonych w centralnym, wojewódzkich i powiatowych ośrodkach dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej oraz podział materiałów na grupy asortymentowe i funkcjonalne,
  - b) wysokość opłat za czynności związane z prowadzeniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego i uzgadnianiem usytuowania projektowanych sieci uzbrojenia terenu oraz związane z prowadzeniem krajowego systemu informacji o terenie, za udzielanie informacji, a także za wykonywanie wyrysów i wypisów z operatu ewidencyjnego, uwzględniając potrzeby różnych podmiotów oraz konieczność zapewnienia środków na aktualizację i utrzymywanie państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- 2) w porozumieniu z *ministrem właściwym do spraw kultury*⁽¹⁶⁾, szczegółowy sposób klasyfikowania i kwalifikowania materiałów przeznaczonych do wyłączenia z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, a także sposób ich porządkowania i tryb wyłączenia z zasobu, uwzględniając przydatność użytkową w zakresie geodezji i kartografii oraz posiadaną wartość historyczną;
- 3) w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, szczegółowe zasady i tryb założenia i prowadzenia krajowego systemu informacji o terenie, zakres danych zawartych w systemie, szczegółowy tryb zakładania, prowadzenia i przetwarzania danych systemu oraz ewidencjonowania lokalnych systemów informacji o terenie, uwzględniając konieczność systematycznego gromadzenia, aktualizowania i udostępniania danych systemu oraz zasady współpracy organów administracji publicznej i innych podmiotów współtworzących system.

<6. Organ prowadzący państwowy zasób geodezyjny i kartograficzny udostępnia nieodpłatnie ortofotomapy, w formie cyfrowej, oraz bazę danych, o której mowa w art. 24 ust. 4, Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, regionalnym dyrektorom ochrony środowiska i dyrektorom parków narodowych – w zakresie niezbędnym dla osiągnięcia celów, o których mowa w art. 24 ust. 4 pkt 3.

7. Udostępnianie nieodpłatne, o którym mowa w ust. 6, nie obejmuje kosztów sporządzenia kopii ortofotomapy oraz kopii informacji z bazy danych, o której mowa w art. 24 ust. 4.>

USTAWA z dnia 13 października 1995 r. - PRAWO ŁOWIECKIE (Dz.U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066, z późn. zm.)

Art. 9.

1. Ochrona zwierzyny - poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody - obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności:

- 1) zwalczanie kłusownictwa i wszelkich zjawisk szkodnictwa łowieckiego;
- 2) zakaz - poza polowaniami i odłowami, sprawdzianami pracy psów myśliwskich, a także szkoleniami ptaków łowczych, organizowanymi przez Polski Związek Łowiecki - płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny;

[3) zakaz wybierania jaj i piskląt oraz niszczenia legowisk, nor i gniazd ptasich.]

<3) zakaz wybierania i posiadania jaj i piskląt, wyrabiania i posiadania wydmuszek oraz niszczenia legowisk, nor i gniazd ptasich.>

[2. Zakaz chwytania i przetrzymywania zwierzyny, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy szczególnych przypadków, na które wyrazi uprzednio zgodę starosta.]

<2. Starosta może wyrazić zgodę, na okres do 6 miesięcy, na przetrzymywanie zwierzyny, osobie, która weszła w jej posiadanie w wyniku osierocenia, wypadku lub innego uszkodzenia ciała zwierzyny, mając na uwadze potrzebę podjęcia koniecznej opieki i leczenia. Zwierzyna ta powinna następnie być przekazana uprawnionym podmiotom w celu dalszej hodowli.>

3. Do celów hodowlanych, w tym eksportu, oraz celów naukowych dozwolone jest łowienie zwierzyny żywej wyłącznie w sieci i nieraniające pułapki, w tym pułapki niechwytające za kończynę.

Art. 44.

1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego określi, w drodze rozporządzenia, dla terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, okresy polowań na zwierzęta łowne.

2. Marszałek województwa jest uprawniony do skracania, w uzasadnionych przypadkach, okresów polowań na terenie województwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego.

[3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, może zezwolić na dokonanie odstrzału lub odłowu zwierzyny dla celów naukowych z pominięciem okresów ochronnych.]

<3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, może zezwolić na dokonanie odstrzału lub odłowu zwierzyny do celów związanych z badaniami naukowymi i edukacją, dla odbudowy populacji, zasiedlania i reintrodukcji gatunków zwierzyny lub dla koniecznych działań w celach hodowlanych, także w okresach ochronnych z uwagi na brak innego zadowalającego rozwiązania oraz pod warunkiem, że nie jest to szkodliwe dla zachowania populacji danych gatunków w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu występowania.>

<3a. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3, jest wydawane na wniosek, który zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) cel wykonania czynności;
- 3) liczbę osobników, których dotyczy wniosek;
- 4) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyły czynności;
- 5) określenie sposobu, miejsca i czasu wykonania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń;
- 6) wskazanie podmiotu, który wykona czynności.

3b. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3 zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) liczbę osobników, których dotyczy zezwolenie;
- 3) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyły czynności;
- 4) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;
- 5) wskazanie dozwolonych środków i sposobów odstrzału lub odłowu oraz podmiotów wykonujących te czynności;
- 6) wskazanie podmiotów uprawnionych do kontroli realizacji wydanego zezwolenia w terenie;

7) określenie terminu złożenia ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacji o wykorzystaniu zezwolenia.>

4. (uchylony).

<Art. 44a.

1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego może dokonywać odłowu drapieżników, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 3, w pułapki żywołowne.

2. Odłów, o którym mowa w ust. 1, nie jest polowaniem w rozumieniu art. 4 ust. 2.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

1) gatunki drapieżników, które mogą być odławiane w pułapki żywołowne,

2) warunki, czas i miejsce odłowu,

3) rodzaje pułapek żywołownych i warunki, jakie muszą one spełniać, aby zapewnić selektywny odłów drapieżników

– uwzględniając konieczność humanitarnego postępowania ze zwierzętami.>

USTAWA z dnia 4 września 1997 r. O DZIAŁACH ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.)

Art. 9a.

1. Dział budownictwo, gospodarka przestrzenna i mieszkaniowa obejmuje sprawy:

1) architektury;

2) (uchylony);

3) budownictwa;

4) nadzoru architektoniczno-budowlanego;

5) zagospodarowania przestrzennego;

6) wspierania mieszkalnictwa;

7) gospodarki nieruchomościami, jeżeli odrębne ustawy nie stanowią inaczej;

8) polityki miejskiej;

9) rządowych programów rozwoju infrastruktury komunalnej;

<9a) rodzinnych ogrodów działkowych;>

10) (uchylony).

2. Minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej sprawuje nadzór nad Głównym Inspektorem Nadzoru Budowlanego.

Art. 28.

1. Dział środowisko obejmuje sprawy:

- 1) ochrony i kształtowania środowiska oraz racjonalnego wykorzystywania jego zasobów;
- 2) ochrony przyrody, w tym w parkach narodowych i krajobrazowych, rezerwach przyrody, oraz ochrony gatunków roślin i zwierząt, prawem chronionych lasów, zwierzyny i innych tworów przyrody;

[2a)ogrodów działkowych;]

- 3) geologii;
- 4) gospodarki zasobami naturalnymi;
- 5) (uchylony);
- 6) kontroli przestrzegania wymagań ochrony środowiska i badania stanu środowiska;
- 7) leśnictwa;
- 8) ochrony lasów i gruntów leśnych;
- 9) łowiectwa;
- 10) organizmów genetycznie zmodyfikowanych, z wyjątkiem spraw związanych z wydawaniem zezwoleń na wprowadzenie do obrotu żywności i środków farmaceutycznych oraz spraw organizmów genetycznie zmodyfikowanych przeznaczonych do użytku paszowego i pasz genetycznie zmodyfikowanych w zakresie niektórych zadań lub czynności określonych właściwymi przepisami.

2. Ministrowi właściwemu do spraw środowiska podlega Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

3. Minister właściwy do spraw środowiska sprawuje nadzór nad Prezesem Państwowej Agencji Atomistyki, Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego, a także nad działalnością Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Państwowego Gospodarstwa Leśnego "Lasy Państwowe".

USTAWA z dnia 27 marca 2003 r. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM (Dz. U. Nr 80, poz. 717, z późn. zm.)

Art. 53.

1. O wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz postanowieniach i decyzji kończącej postępowanie strony zawiadamia się w drodze obwieszczenia, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości. Inwestora oraz właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości, na których będą lokalizowane inwestycje celu publicznego, zawiadamia się na piśmie.
2. W postępowaniu w sprawie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego przepisu art. 31 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego nie stosuje się.
3. Właściwy organ w postępowaniu związanym z wydaniem decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego dokonuje analizy:
  - 1) warunków i zasad zagospodarowania terenu oraz jego zabudowy, wynikających z przepisów odrębnych;
  - 2) stanu faktycznego i prawnego terenu, na którym przewiduje się realizację inwestycji.
4. Decyzje, o których mowa w art. 51 ust. 1, wydaje się po uzgodnieniu z:
  - 1) ministrem właściwym do spraw zdrowia - w odniesieniu do inwestycji lokalizowanych w miejscowościach uzdrowiskowych, zgodnie z odrębnymi przepisami;
  - 2) wojewódzkim konserwatorem zabytków - w odniesieniu do obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską;
  - 3) dyrektorem właściwego urzędu morskiego - w odniesieniu do obszarów pasa technicznego, pasa ochronnego oraz morskich portów i przystani;
  - 4) właściwym organem nadzoru górniczego - w odniesieniu do terenów górniczych;
  - 5) właściwym organem administracji geologicznej - w odniesieniu do terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych;
  - 6) organami właściwymi w sprawach ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz melioracji wodnych - w odniesieniu do gruntów wykorzystywanych na cele rolne i leśne w rozumieniu przepisów o gospodarce nieruchomościami;
  - 7) dyrektorem parku narodowego - w odniesieniu do obszarów położonych w granicach parku i jego otuliny;

8) wojewodą - w odniesieniu do innych niż wymienione w pkt 7 obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów o ochronie przyrody;

9) właściwym zarządcą drogi - w odniesieniu do obszarów przyległych do pasa drogowego;

[10) wojewodą, marszałkiem województwa oraz starostą w zakresie zadań rządowych albo samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 i art. 48 - w odniesieniu do terenów, przeznaczonych na ten cel w planach miejscowych, które utraciły moc na podstawie art. 67 ustawy, o której mowa w art. 88 ust. 1;]

<10) wojewodą, marszałkiem województwa oraz starostą w zakresie zadań rządowych albo samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 48 – w odniesieniu do terenów, przeznaczonych na ten cel w planach miejscowych, które utraciły moc na podstawie art. 67 ustawy, o której mowa w art. 88 ust. 1;>

<10a) wojewodą, marszałkiem województwa, regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz starostą w zakresie zadań rządowych albo samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 – w odniesieniu do terenów, przeznaczonych na ten cel w planach miejscowych, które utraciły moc na podstawie art. 67 ustawy, o której mowa w art. 88 ust. 1;>

11) dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej - dla przedsięwzięć wymagających uzyskania pozwolenia wodnoprawnego, do wydania którego organem właściwym jest wojewoda.

5. Uzgodnień, o których mowa w ust. 4, dokonuje się w trybie art. 106 Kodeksu postępowania administracyjnego.

5a. W przypadku odmowy uzgodnienia decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego przez organy, o których mowa w ust. 4 pkt 10, z uwagi na zamiar realizacji na objętym wnioskiem terenie zadań rządowych albo samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 i art. 48, postępowanie administracyjne w sprawie ustalenia lokalizacji inwestycji celu publicznego zawiesza się na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Jeżeli w okresie zawieszenia postępowania administracyjnego nie uchwalono

miejscowego planu albo nie ustalono lokalizacji inwestycji celu publicznego, związanej z tymi zadaniami, decyzję wydaje się pomimo braku tego uzgodnienia.

<5b. Przepisów, o których mowa w ust. 4 pkt 8, nie stosuje się do inwestycji, dla których przeprowadzono ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z ustawą z dnia 5 września 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr ..., poz. ...), w trakcie którego uzgodniono realizację przedsięwzięcia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

5c. Niewyrażenie stanowiska w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1, przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska uznaje się za uzgodnienie decyzji.>

6. Odwołanie od decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji powinno zawierać zarzuty odnoszące się do decyzji, określać istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz wskazywać dowody uzasadniające to żądanie.
7. Nie stwierdza się nieważności decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, jeżeli od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia upłynęło 12 miesięcy. Art. 158 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.
8. Nie uchyla się decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego w przypadku wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt 4 Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli upłynęło 12 miesięcy od dnia jej doręczenia lub ogłoszenia.

Art. 60.

1. Decyzję o warunkach zabudowy wydaje, z zastrzeżeniem ust. 3, wójt, burmistrz albo prezydent miasta po uzgodnieniu z organami, o których mowa w art. 53 ust. 4, i uzyskaniu uzgodnień lub decyzji wymaganych przepisami odrębnymi.

<1a. Do decyzji o warunkach zabudowy stosuje się art. 53 ust. 5b i 5c.>

2. (uchylony).
3. Decyzje o warunkach zabudowy na terenach zamkniętych wydaje wojewoda.
4. Sporządzenie projektu decyzji o ustaleniu warunków zabudowy powierza się osobie wpisanej na listę izby samorządu zawodowego urbanistów albo architektów.

USTAWA z dnia 8 lipca 2005 r. O RODZINNYCH OGRODACH DZIAŁKOWYCH (Dz. U. Nr 169, poz. 1419 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600)

[Art. 38.

Nadzór nad działalnością PZD sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.]